

ÉLETTÜNK

X. évfolyam 7-8 szám (10. Jahrg. Nr. 7-8)

Az európai magyar katolikusok lapja

1978 július-augusztus

SZAMOSI JÓZSEF:

A kijelölt út

Emlékezés Szent István királyra

Aligha csodálkozhatunk azon, miért éppen Szent István kapta történelmünk nagyjai közül a legékezebb jelzőt: „Magyarok tündöklő csillaga”! Mert ez nem csupán költői metafora vele kapcsolatban, aki a kereszténység világosságát hozta magyar földre, szellemből-erkölcsből épített népünknek templomot és védőereszt; aki utat vágott a vadonban, mely ma is kijelölt út; törvényt alkotott, mely ma is törvény; intelmeket adott fiának s ezek ma is intelmei lehetnek a késői fiaknak. Országépítő munkáját hatalmas koncepció, messzetelektől reálpolitikai megfontolás irányította, szíve-vére szerint Árpád-ivadék volt, és egész lelkével keresztény. Mások is leírták, de így igaz: első királyunk volt az első európai magyar!

Mindez tudott dolog, történelmi szerepe tisztán áll előttünk. De milyen volt emberei arca, élő képmása? milyen volt homlokának boltozata, fejének királyi tartása? mit örökölt anyjának, erdélyi Saroltnak emlegetett szépségéből? nagy sötét szeme volt-e, hullámokban omlott-e vállára gesztenyeszín haja? igazán róla mintázták ifjan a bambergi lovas délceg alakját? ... Minderre teljes hitellel nem tudunk válaszolni. A koronázó paláston lévő egykorú hímezett képmása, — mondják veszprémi apácákkal maga Gizella királyné hímezte — alig mutat néhány markáns vonásnál többet, a Képes Krónka miniatúráin is csak korabeli sablonarcokat látunk, későbbi, barokk-kori ábrázolásai meg édeskésre idealizálták.

Am ha külső megjelenését nem is tudjuk portré-hűséggel megrajzolni, lelki

A Mindszenty-Múzeum áthelyezése Máriacellbe

Megnyugtatóul közöljük, hogy az egyes újságokban napvilágot látott híresztelések ne zavarjanak meg senkit, aki őszinte együttérzéssel figyeli és segíti ennek a kérdésnek a legjobb megoldását. Aki ismeri a két helyet, Vaduzt és Máriacell, egy pillanatig sem kételkedhetik azon, hol a helye a Mindszenty-Múzeumnak. Tehát vita nem is lehet a kérdés fölött. A Mindszenty Alapítvány közgyűlése éppen ezért döntött 1978 április 26-án úgy, hogy Máriacellbe helyezi át. Az előkészületek már megtörténtek. Reméljük, hogy őszre már be is fejezzük az áttelepítést.

Hogy a megnyitásnak nagyobb visszhangja legyen a magyar és más nemzetiségű hívek között, a jövő tavaszra hirdetjük meg az ünnepélyes megnyitást. — Ugyancsak erre az időre jelentetjük meg az új, magyar Máriacelli Emlékkönyvet és kalauzt.

arcát, jellemét, egyéniségét összerakhatjuk a legendák s az „Intelmek” szavaiból. Bizony méltán nevezi a legenda-író „homo literatus”-nak, irodalmi mű-

SZENT ISTVÁN

a tihanyi volt bencés apátság templom főoltárán. Stuhlhof Sebestyén alkotása 1757

Dicső István, nagy királyunk
Téged ég s föld magasztal,
Téged tisztel kis országunk,
Első szent urának vall.

Tőled vette fényességét,
Méltóságát, érdemét,
Koronája ékességét,
Hitit, kincsét, mindenét.

Faludi Ferenc (1771)

veltségű férfiúnak. Ez is arra utal, hogy ami a 11. század hajnalán Magyarországon európai értelemben vett kultúra volt, akár szellemi, akár anyagi értelemben, az az ő nevéhez kapcsolódik.

Gondolkodását, emberi és uralkodói elveit, magatartását leghívebben az „Intelmek” szigorú, nem ritkán mégis költői szépségű mondatai vetítik elénk. Ki az Intelmek szerzője, máig sincs végérvényesen eldöntve. Annyi azonban bizonyos, hogy Szent István korában keletkezett, műfaja, egész eszmevilága oda illeszti. A magyar középkor századai mindenestre kétkedés nélkül vették tudomásul, hogy szerzője maga a szent király. „Atyai szerelmének buzgóságától indítva maga is írta fia számára egy könyvet az erkölcsi oktatásról” — mondja az ún. nagyobb legenda. De

bárki lett legyen is, akinek nád pennája pergamenre rótt a sorokat, az írás ihlete, szándéka, meghagyásai, a sokszor megszólaló személyes hang, a magyar népet ismerő, utódját és alkotását féltő uralkodótól származik. Szerető és szigorú édesatyja beszél fiához, parancsoláshoz szokott királyi hang mondja tollba a törvényeket: „Uralkodjál mindnyájunknak felette békeséggel

Az Intelmek híres hatodik fejezete

A vendégeiben és jövevényekben oly nagy haszon vagyon, hogy a királyi méltóságnak hatodik helyén méltán tarthatók. Mert miképpen különb-különb részekből és tartományokból jönnek vendégek, azonképpen különb-különb nyelveket és szokásokat és különb-különb tanulságokat és fegyvereket hoznak magukkal, mik mindenek a királyi udvart ékesítik és felmagasztalják, és megfélemlítik a kívülről valóknak magahittségüket, mert az egynyelvű és egyszócsású ország gyenge és romlandó. Azért én fiam, parancsolom neked, hogy őket jó akarattal megelégtessed és tisztességben tartsad, hogy nálad örömebben tartózkodjanak, mintsem egyebütt lakozzanak. Mert ha te megrontani törekedsz mit én építettem, avagy mit én gyűjtöttem te széjjel hányod, bizony a te országod felette nagy szenvedéssel fog szenvedni.

tett. Nagyon jól tudta, hogy egy nemzet csak saját törvényei, szokásai, saját erkölcsői szerint kormányozható. „Ugyan melyik görög igazgatná a latínokat görög erkölcsöknek szerinte, avagy melyik latin igazgatná a görögöket latin erkölcsöknek szerinte!” — olvassuk az Intelmek klasszikus érvényű mondatait.

Az Intelmek sokat idézett híres fejezete, a hatodik, mely az idegenekkel, a jövevényekkel szembeni magatartást írja elő, amennyire jellemzi Szent István egyéni nézetét, annyira kifejezi (ma így fogalmazzuk) a nemzetiségekkel való bánásmód magyar normáját. Első királyunk elgondolása megfelelt az egyetemes keresztény gondolkodásnak, ugyanakkor s ezt hangsúlyozni kell, egy nemzeti elfogultságtól mentes, modern (sajnos napjainkban is gyakran semmibe vett) humánus el első kodifikálása. Igen, Szent István a magyar humánitás törvényadója és szimbóluma.

Amikor 940 évvel ezelőtt, 1038 augusztus 15-én, Nagyboldogasszony ünnepén meghalt, „Magyarország kobza siralomra fordult — írja Kézai krónikája —, és az ország egész népe, gazdagok és szegények sűrű könnyhullatással és jajgatással sírátkozának... és vala nagy és vigasztalhatatlan szomorúság”.

És ma, hogyan érez a magyar nép órá emlékezve határokon innen és túl...?

Ha századok tükrében szemléljük történelmi sorsunkat, arra a végső felismerésre jutunk, hogy megmaradásunk és szabadságunk sokszor kipróbált palládiumát ott kell keresni, azon az úton, amelyet első királyunk kijelölt nekünk. Nem más ez, mint szívós ragaszkodás hitünkhez és Európához. Őrizni szívünkben a szent király emlékét, ránhagyott örökségét nem hagyni prédára, eszméinek politikai időszerűségét újra és újra felmutatni az utánunk jövőknek: nemcsak lelkesítő feladat számunkra, hanem kötelesség.

Hiszek egy katolikus keresztény anyaszentegyházat

Az apostoli hitvallás magyar fordítása

Mielőtt ennek a hittételnek a magyarázatába fognánk, rá kell mutatnunk egy eltérésre, amely az eredeti latin szöveg és magyar fordítása közt fennáll. A latin szöveg így szól: Credo... sanctam ecclesiam catholicam" azaz „hiszem a szent katolikus anyaszentegyházat”. Minthogy a magyar az „ecclesia” szót anyaszentegyházzal fordítja, az ismétlődés elkerülése végett az egyház jelzői közt nem található meg a „szent” jelző. Másrészt az eredetiben nincsen meg a „keresztény” jelző, és ez valóban felesleges is, mert a katolikus anyaszentegyház nyilvánvalóan keresztény egyház is. A szentmise crédója ugyanazokkal a jelzőkkel látja el az egyházat, csak hogy külön kiemeli még az egyház egységét és apostoliságát is. A hitvallások alapján tehát az egyház tulajdonságai a következők: egység, szentség, katolicitás és apostoliság.

Az egyháznak két dimenziója van

A hittételek, ahogy a nevük is mutatja, hitünk tárgyát képezik, azaz megjelölik azt, amit hiszünk. A különböző hitvallások ugyanis hitünk tanítását tételszerűen összefoglalják. Hitünk tárgya mindig valamilyen hittitok. Amit ugyanis érzékeinkkel tapasztalunk, amit természetes értelmünkkel átlátunk, azt nem hisszük, legfeljebb tudjuk. Ezért érthető, hogy mindaz, amit az apostoli hitvallás Istenről mond, hittitok jellegével bír. Ám az egyház első pillanatra nem látszik titoknak, misztériumnak, hisz mint emberekből álló társaságot láthatjuk és tapasztalhatjuk. Hogyan kerülhetett tehát bele a hitvallásba, hogyan képezheti hitünk tárgyát? A válasz az, hogy az egyházat nem szabad felületesen, mintegy csak kívülről szemlélnünk, van egy külső emberi és egy benső természetfeletti dimenziója és az utóbbi szerint hitünk tárgya.

Az egyház emberi, társadalmi jellege: árny- és fényoldala

Az egyháznak először is emberi, társadalmi, közösségi dimenziója van: emberek együttese, van látható szervezete — hierarchiája —, vannak külsőleg észlelhető jelei, szertartásai stb. Mint minden emberi közösségnek van történelme is: a múltból bontakozik ki, a jelenben él, a jövőre irányul. Az egyháznak ezt az emberi arculatát főképpen hibáiban ismerjük fel. Nemcsak a pápák hatalmi törekvései, necsak a főpapok elanyagiasodása, necsak az inquizíció homályosítja el az egyház múltját, már Krisztus Urunk idejében is a körülötte sűrűsödő csíra-egyház is hasonló hibákban leledzik: az apostolok önzően elsőbbségre törekednek, Judás anyagiasan gondolkodó ember és mesterét elárulja, a szenvedés estéjén a tanítványok megfutamodnak, sőt Péter megtagadja Jézust. Egyes történetírók csak ezeket a hibákat látják az egyházban, és az árnyoldalak kiemelésével, a fényoldalak elhallgatásával elferdült képet rajzolnak róla. Pedig tény, hogy minden benső emberi gyengeség és minden külső veszély ellenére az egyházban mindig voltak istenküldötte hívők, akik prófétai erővel a válságból kiverték az egyházat és új irányt szabtak neki. Az egyház az emberi jogok védelmére kezdet óta síkra szállt. Gondoljunk csak arra a tényre, hogy 217-

ben egy volt rabszolga, I. Kalixtus, ült a pápai széken, hogy az indiánok védelmében Las Casas domonkos rendi szerzetes folytatott elszánt harcot, hogy szienai Sz. Katalin felismerte kora egyházának sebeit és hozzájárult ahhoz, hogy a pápa elhagyja Franciaországot és így véget vessen az avignoni fogságnak, hogy Sz. Ferenc, akkor amikor az egyháziak meglehetősen elanyagiasodtak, a keresztény népnek a szegénység hősi példáját nyújtotta. A későbbi, az egyháztól emancipált társadalmi törekvések sok esetben az általuk megvetett egyház szellemi kincstárából merítették eszméiket. Mindezeket a tényeket is számba kell vennünk, ha az egyházzal tárgyilagos képet akarunk alkotni. Mégsem ezekre gondoltunk, amikor az egyháznak titokzatos dimenziójáról beszélünk. Ezeket a fényoldalakat ugyanis épp úgy mint az árnyoldalakat emberi módon felismerhetjük.

Az egyháznak természetfeletti jellege

Az Egyháznak látható, tapasztalható jellegén kívül van láthatatlan, természetfeletti dimenziója is. Az Úr Jézus ugyanis mondta: „Tanítsatok minden nemzetet... és én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig” (Mt 28, 19-20). Azt is mondta: „Én kérem az Atyát és más vigasztalót ad nektek, hogy örökké veletek maradjon, az Igazság lelket” (Jn 14, 16-17). Nos sem Krisztus Urunk jelenléte, sem a Szentlélek erősítő segítsége nem tartozik az egyház közvetlenül tapasztalható és tudományos kutatással lemérhető tulajdonságai közé. Csak a hívő hiszi, hogy Krisztus vezet az egyházat, hogy a Szentlélek belülről, mintha csak lelke lenne, élteti azt. Sz. Pál, hogy kiemelje azt a szoros egységet, amely Jézus és a hívek közt fennáll, az egyházat Krisztus testének, Jézust magát az egyház fejének nevezi (v. ö. Ef 1, 22; Róm 12,4, 1 Kor 12, 12; Kol 1, 18). Ahogy ugyanis a fej irányítja a testet, úgy irányítja és élteti Krisztus az egyházat. Az egyháznak ezt a tulajdonságát sem ismerhetjük fel természetesen eszünk erejével, de hittel elfogadjuk. A 2. vatikáni zsinat az egyházat Isten népének nevezi. Ahogy valamikor a pusztában vándorló zsidók képezték az Isten népet, úgy alkotja a jelenben az Isten népet mindazoknak az összessége, akik Krisztust követik az emberi élet pusztaságában. Nos az a felismerés, hogy a hívek együttsége necsak valamilyen emberekben álló csoportulatot képez, hanem valóban útban van az örök haza felé, ismét csak a hittel ismerhető fel. Az egyház tehát valahogyan hozzátartozik Isten misztériumához és ennyiben hitünk tárgyát alkotja. Egy másik képe az egyháznak a ház. Ehhez hasonlítja maga az Úr Jézus, amikor azt mondja Péternek: „Te Péter vagy, erre a sziklára építem egyházamat” (Mt 16, 18). Ez a szó honosodott meg a magyar nyelvhasználatban, miután sokáig a latin-görög eredetű „eklézsia” szó volt használatban. Maga az a tény, hogy oly sok és egymástól eltérő képpel és hasonlattal jelöljük meg az egyházat, mutatja, mennyire titokzatos valóság. E különböző képek — ide lehetne venni még a szőlővessző és szőlőtő hasonlatát is (Jn 15, 1-8) — kiemelnek ugyan valamit az egyház rejtett természetéből, de egyikük sem fejezi ki egész valósá-

gát. Ahogy az ember maga egy természetes titok, hisz testből és lélekből áll s lelke láthatatlan, úgy az egyház is igazi természetfeletti titok, mert a kö-

Nevek és sorsok

A világot teremtő és fenntartó Isten hatalma az Ószövetségben látszólag csak egy kis országra és népére terjedt ki. Ez a nép, bár az egy igaz Isten népének mondta magát, sokszor lett hűtlen történelme során Jahve-Úrhoz, mert a szomszédos népek istenei jobban kedveztek neki és nem raktak olyan elviselhetetlen terhet nyakára, mint a tízparancsolat.

De Jahve féltékeny Isten s amikor megunt Izrael hűtlenkedését, bizony nem volt rest és népe nyakába zúdított egy-egy természeti katasztrófát, háborút, ellenséges betörést és rabszolga-sorsba hurcolást. Máskor megelégedett azzal, hogy embereket választott ki és bízott meg, hogy nevében megtérést és visszatérést prédikáljanak — Izrael Urához. Az ékesszólás azonban nem mindig volt elegendő s a próféták kénytelenek voltak igénybe venni a csodatevés hatalmát is. Így igyekeztek meggyőzni kortársikat, hogy Jahve az egyetlen és igaz Isten, rajta kívül minden más csak faragott kép és bálvány.

A Királyok 1. könyve mondja el a nyilvános vetélkedést Illés próféta és az akkor divatos Baal 450 papja között. A Kármel hegyén mindkét fél oltárt épített és ráhelyezte az áldozati állat húsát s az volt a kérdés: melyik istenségnek van hatalma, hogy tüzet küldjön az égből s megeméssze a neki szánt áldozatot? S amikor Baal papjai egész nap hiába kiáltoztak, Illés ezzel az imával fordult Istenhez: „Uram, nyilvánítsd ki a mai napon, hogy te vagy az Isten Izraelben, — én a szolgád vagyok s ezeket mind a te szavadra teszem! Hallgass meg, Uram! Engedd, hogy ez a nép felismerje: te az Úr vagy, az Isten, te téríted meg a szívet.” Az imádságra azután tűz hullott az égből és megemésszette az égő-áldozatot. (1 Kir. 18-20-40)

Azóta sok víz folyt már le a Dunán, de a harc változatlanul tovább tart, — azzal a különbséggel, hogy Baal helyébe új istenségek, azaz bálványok léptek, például napjainkban a materialista életfelfogás és mód. Papjai és prófétái megtalálhatók mindenütt, a társadalom minden rétegében.

Isten mai prófétáinak nincs csodatevő hatalmuk, mint az Ószövetségben. De nem is szükséges. Aki hisz, csoda nélkül is hisz, aki pedig nem akar hinni, annak meg hiába történnek csodák. Az anyanyelvűség ez az új istenség a szabad és könnyű élet ígéretével megfosztja az embert egyetlen emberhez méltó életcéljától, amikor kiéget lelkéből minden nemes és szép iránti vágyat s utána magára hagyja vigasz és egy új kezdet reménye nélkül.

S amikor az előbb „más” példájára hivatkoztunk, itt van egy francia filmszínésznő, Maria Schneider esete. Nem is olyan régen Marlon Brandoval játszotta „Az utolsó tangó” című filmben a főszerepet. Ez hozta neki a világsikert s mindazt, ami ezzel együttjár.

20 éves korában — saját bevallása szerint — már számtalan szerelmi kaland volt mögötte, és a kábítószerek él-

zőséges emberi testülettől megkülönbözteti az az isteni elem, amely belülről erősíti, táplálja és vezérli. Ezt az emberi és mégis isteni természetfeletti valóságot valljuk meg hitünkkel, amikor az apostoli hitvallással mondjuk: hiszek egy katolikus keresztény anyaszentegyházat. Az egyháznak különböző tulajdonságait és ismertető jeleit fogjuk majd következő cikkeinkben tanulmányozni.

vezetébe is belekóstolt. Jelenleg, 24 éves korában, Svédországban egy tönkrement paraszt-tanyán húzza meg magát. Szállásadója, Jones mondta róla nemrégiben: „Könnyű volna Maria Schneidert elintézni azzal, hogy megdöglőn, könnyelmű volt, a dolog sokkal súlyosabb. Ő egy szerencsétlen, sebzett lelkű nő, aki magán viseli annak nyomait, amit a világhír s az ezt követő nyugtalan, hajszolt életmód magával hozott.”

Tény, hogy a siker fejébe szállt a fiatal művésznőnek. Minden az ölébe hullott, amit megkívánt: hír, pénz, szerelmi kalandok; hasist szívott, sztár lett, állandóan turnén volt. Ez a hajsz a tönkre az életét. De hol vannak a szülei, hol a jóbarátok és ismerősök, akik szívesen loptak el mellette egy-egy sugarat a világhír verőfényéből, amíg megvolt ez a verőfény és akik szívesen fényképeztették magukat vele s mesélhettek a képesmagazinoknak az együtt ünnepele partykról? Arra az utolsó menedékhelyre, amit a svéd parasztudvar magánya jelent számára, már nem találhat el. Schiller fogalmazta meg az idevágó bölcs mondást: „A bajjutott embert könnyen elfelejtik!”

A hívő ember ennek láttán azonban joggal kérde: e sors nem logikus következménye-e annak az elvakultságnak, amikor az ember pusztán materiális javakért elhagyja Istent és a vallásos hitből származó életideálokat? A bálványistenek bosszúja: akkor hagyják cserben az embert, amikor legjobban szüksége lenne lelki vigaszra és segítségre. De a bálvány csak bálvány, emberi ész találmánya s már ezért is helyesen állapítja meg a Zsoltáros: „Sok gyötrelemben van része annak, aki idegen istenekre bízta magát!” (16. zs.)

Mennyire más élettapasztalatról beszélnek ezzel szemben Karl Friedrich Stumpf - Brentanó, egykori innsbrucki egyetemi tanár szavai. Halálos ágyán megegyeszer magához hívta feleségét és gyerekeit, megfogta kezüket és így búcsúzott tőlük: „Tudomány, szépség, hírnév és hatalom: ez mind semmi hit nélkül. Egyedül a hit tart meg életben és halálban.”

Az igaz hit, az igaz Istenben!

Megyesi András

Közlemény:

A svájci magyar kat. egyházközösségek és lelkészségek kiküldöttei Prof. Dr. Mehrle Tamás, svájci főlelkész vezetésével jún. 3-án Oltenben egybegyűltek és megalakították a Svájci Magyar Kat. Missziók Központi Tanácsát. Ennek a központi szervnek a feladata a Svájci területén élő r. kat. magyarságot összefogni, egyházi és világi fórumok felé képviselni, közös ügyeit koordinálni és a magyar lelkész kart minden közérdekű munkájában támogatni. A Központi Tanács elnökének megválasztották Laukó Józsefet (Postfach 37, CH 6000 Luzern), alelnökének Dr. Dobszay Jánost (Buchzelg Strasse 35, CH 8053 Zürich).

Az erdélyi magyarság helyzete

EGY BESZÉDES MEMORANDUM

A 2,5 millió Romániában élő magyarság szisztematikus elsorvasztása 1958-tól folyik. Ugyanakkor az otthoni rendszer „a szocialista testvériség” jegyében és a szomszédi barátság kedvéért mély hallgatásba burkolózik a mai napig.

A magyar nép helyzetére Király Károly, egy Dicsőszentmárton-i hatgyermekes ács fia, meggyőződéses kommunista, hívta fel a magyarság és a világ figyelmét. — Magyarországon csak a 75-éves Illyés Gyula író próbálta felrészni a magyar közvéleményt híres karácsonyi cikkével a Magyar Nemzetben, de Romániát ő sem említette kifejezetten.

Erdélyben viszont nyíltan síkra szálltak a céltudatos elsorvasztás ellen Fazekas János miniszterelnökhelyettes, Sütő András, a legnagyobb mai erdélyi író,

Takács Lajos jogtudós, a Kolozsvári Bolyai Egyetem volt rektora, a Párt Központi Bizottságának tagja. Egyenesen Ceausescu államelnökhöz fordultak orvoslásért.

A helyzetet Takács Lajos 27-oldalas memoranduma foglalja össze. Csak a sorok között érződik ki a szomorú valóság, hogy a kommunista diktatura végre megadta a románoknak a lehetőséget, hogy iskolapolitikai, gazdasági és adminisztratív eszközökkel jelentéktelen kisebbséggé zsugorítsák össze azt a magyarságot, amelynek a lába alól kivették a magyar kultúra és öntudat alapjait: az iskolát és a vagyont.

Az 1945-ös új alkotmány biztosította az anyanyelv használatát a társadalmi élet minden területén, az állami szervek és intézményeknél pedig írásban és szóban való használatát.

Az alsó és középfokú iskolák széles hálózatán kívül még a következő főiskoláink voltak: a Bolyai Egyetem, Mezőgazdasági Főiskola, Képzőművészeti Főiskola, Zeneművészeti és Színművészeti Főiskola, és az Orvosi és Gyógyszerészeti Főiskola.

Ez így volt 1959-ig. Ekkor azzal az ürüggyel, hogy a nemzeti ifjúságot közel kell hozni a románhoz, **bevezették az egységes iskolarendszert.** — Ez a magyar iskolák céltudatos elsorvasztásához vezetett.

Az 1974. törvény 3. cikkelye előírta román nyelvű iskolák és szekciók föllállítását olyan vidékeken is, ahol a román nyelvű tanulók létszáma nem érte el a szükséges normát. Ennek az lett a vége, **hogy 1976/77-ben a 34.738 magyar tanulóból a műszaki liceumokban a felének már román nyelvű szakiskolába kellett járnia,** mert nem volt magyar szakiskola.

A főiskolákon még rosszabb a helyzet: az oktatás egységesítésével bizonyos tárgyakat magyar anyanyelven is adtak elő, de a fontosabbakat csak román nyelven. — Ez a magyar középiskolákból jövő tanulóknak az egyetemre való bejutást sokszor lehetetlenné tette.

Súlyosbította a helyzetet, hogy a főiskolákon a magyar tanárokat egyszerűen kihaltatták. — Pl.: 1958/59-ben Kolozsvárott a Vegyészet Karon még 45 román mellett 36 magyar oktatott: 1976/77-ben a 66 román mellett már csak 14 magyart találunk. Az elmúlt 20 év alatt 37 román és csak egy magyar tanárt vettek fel. A jogi karon 1958/59-ben 18 a román és 15 a magyar, 1977-ben a 24 román mellett már csak 4 magyar maradt és 8 új román tanárt vettek fel és 1 magyart. A közgazdasági karon 95 a román és 19 a magyar. 20 éve egy új magyar tanárt sem vettek fel.

Hasonló a helyzet a „Petru Groza” Mezőgazdasági főiskolán: 205 tanárból csak 16 a magyar és a magyar nyelvű előadásokat egyszerűen megszüntették.

Ennek az iskolapolitikának az eredménye, hogy 1974/75-ben a 108,750 főiskolából már csak 6,188 a magyar.

A memorandum a kétszekciós (magyar és román) rendszerhez való visszatérést követeli; az arány a román és a magyar közt 2:1-hez legyen!

A helyzet általános kulturális viszonylatban is siralmas. — A magyar könyvtárak és levéltárak pusztulóban! A Nagyvárad r. k. püspökség óriási levéltára, az egész tudományos világ számára felbecsülhetetlen értékű anyagával a Nagyvárad Vár raktárába került. Vagy majdnem teljesen vagy részben pusztult el a Szatmárnémeti r. k. püspökség; a Nagyvárad r. k. Liceum, a Szászvárosi, a Máramarosszigeti és Szatmárnémeti Kollégiumok könyv- és levéltára. A Gyulafehérvári Batthyáneum, ez a leggazdagabb magyar gyűjtemény és a volt Erdélyi Múzeum, nem rendelkeznek egyetlen egy magyar szakértővel sem.

A magyar vidékeken a magyar nyelvű helységnevek teljesen eltűntek, amiket pedig még „a burzsoá főuri rendszer” is tiszteletben tartott!

A memorandum a nemzetiségek követeléseit 18 pontban foglalja össze:

Csak a legfontosabbak:

1. A magyarság képviselőinek kijelölése minden központi és helyi Tanácsba. — A kulcspozíciók betöltésénél ezek tegyenek ajánlást.

Régi útmenti feszület Csíksomlyó közelében
(Múlt századi metszet)

5. Az anyanyelvi oktatás biztosítása az ovodáktól az egyetemekig!

6. A Babes-Bolyai Egyetemet, a Dr. Petru Groza Főiskolát, a Joan Andreescu Képzőművészeti Intézetet, a GH. Dina Konzervatóriumot, a Szentgyörgyi István Színművészeti Főiskolát, a Marosvásárhelyi Orvosi- és Gyógyszerészeti Főiskolát és a Kolozsvár-Napocai Műszaki Főiskolát két szekcióban és saját beiskolázási kerettel szervezzék át.

11. Követeli a nemzetiségi nyelven sugárzó saját rádió és televíziós állomás létesítését.

14. Magyar szakértők felvételét olyan könyv- és levéltárakba, amelyek a magyar multtra vonatkozó dokumentumokat őriznek.

15. Azokban a megyékben és helyiségekben, ahol a nemzetiségi lakosság eléri a 15 %-ot, vezessék be a közigazgatásban a feliratokban a román nyelv mellett a nemzetiség nyelvét is.

16. Vizsgálják felül a tankönyveket abból a szempontból, hogy azok a nemzetiségek multját és jelenét, hozzájárulásukat az illető vidék kulturájához, hűen tükrözzék.

17. Biztosítsák a párt és az állam apparátusában a nemzetiségek arányos részvételét a döntést hozó szervekben.

18. Vessenek véget annak, hogy a nemzetiségi kádereket szétszórják az ország más területeire. Alkalmazzák ezeket otthon, a saját nyelvterületükön, ahonnét származnak.

Magyarok világtalálkozója Hágában

A szabadvilági magyarok augusztus 4–6-ig Hágában tartják II. Világtalálkozójukat ill. Kongresszusukat. A nagyszabású találkozó hivatalos programján kívül kulturális- és irodalmi est, képzőművészeti- és könyvkiállítás egészíti ki a kongresszus eseményeit. A résztvevőknek ezenkívül módjuk lesz autóbussz-kirándulásokon megismerkedni Hága, Amsterdam, Rotterdam látnivalóival és nevezetességeivel. A találkozó és kongresszus eseményeinek: közgyűlések, munkabizottsági- és szakmai ülések, baráti összejövetelek, közös étkezések stb. színhelye a Hágai Kongresszusi Palota. Résztvételi díj 25 \$. További felvilágosítás, szobafoglalás a hágai rendezőség címén: Kunéry István, Bazarstraat 25, Den Haag, Hollandia. (Telefon: 63 94 55.)

Kérjük a lelkészeket, hogy a magyar misék alkalmával hívják fel a hívek figyelmét erre a világtalálkozóra és lehetőleg szervezzenek közös autóbusszutatást Hágába.

BABITS MIHÁLY:

Szent király városa

Esztergom, Előbegy.

Az első szent király itt született, s azóta szent város ez: szent és gyámoltalan.

Paphercegek, néha paraszti, néha királyi vér, akkomodálta vén csuzos lába alá, faragott tarka számolyul.

S némelyik oly dicső számolyról álmodott, mint a pápának Róma; s agg tanárok esztét, s rossz talján piktorok kezét bérelte: jó öreg papok játéka volt ez; tán olykor balkezes: de hagyján; mert az Istent

szolgálták ők is, és az életet! Nekik köszönd e látványt; balról a kerek templommal, melyet, mondják, ama nagy Dóm legelső álmodója épített, kicsiny próba gyanánt, hogy élve lássa még csodás

álmát: a fő Magyar Templomot! Én is, én is nekik köszönhetem ma ezt az órát: templomot látok én is, és talán elmondom most, vén álmok s játékok között, ami oly rég ül nyelvemen. Sötét kor ez,

barátaim! Szörnyű rabságból ébredünk s átallunk szabadságért küzdeni. Templomokat romboltunk, s rá nem érünk építeni; jó ha még saját ledőlt falunkat fölraakhatjuk, hogy elbujhassunk szégyenünkkel!

Küzdeni? Más korok küzdtek könyvért, keresztért, ostyáért és zászlóért: ez nekünk már mind semmi volt. Mi már a Semmiért harcoltunk, mint üres gép, barbár századok harcánál szörnyebb harcot. Egymást vontuk az

ágyúk elé. Óh, szent István király! a te csatáid jobbak voltak. Karddal a kard ellen! hogy a magyar ölyv galambként üljön a szentek vállán, s hordja tőlük az Isten postáját! — Hol az Isten? S hol a harc,

mely még békét ígér? Ma minden harc eretnek sárkány gyanánt kölykezne... Hol a pápa, koronát adni? Templom kellene, magasság, mint e Dóm, mélyen a közös égbe emelni vak fejét a bolond, vert magyarnak!

Hol vagy, István király? Bölcs vessződ kellene! Balgán mentünk el és csonkán jövünk meg, gyászmagyarok! Mit álmodoztok a Botond bárdjáról? — „Nincs idő ma falakat rakni, se nézni”?!... „Agg papok játéka”?!... — Jobb

játék volt az, nem ártott senkinek! S talán nem árt e vers sem! Bárcsak játszanánk örökké, mint e gyermekek, kik ostort kötöznek odalenn magukból, kéz a kézbe fogózva, és egymást lendítve diadallal!

Gizella magyar királyné emlékezete

GIZELLA TISZTELETE valószínű a 11-12 sz.-ban kezdődött s tart napjainkig, bár hivatalos boldoggáavatása még nem történt meg. A róla szóló életrajzok és külföldi írások tiszteletreméltó, boldog jelzővel illetik őt és mint szent apátnőnek emlékét idézik; az 1975 júl. 11-én kelt — már említett — és a saját miseszöveget jóváhagyó római döntés szövege pedig a *sancta Gisela — szt. Gizella* kifejezést használja. Személyének és sírjának tisztelete feltehetően fokozódott István király és Imre herceg 1083-i, majd testvére, II. Henrik császár 1146-i szenttéavatása után. A sírt látogató magyar zarándokok a késő középkorban indultak meg nagyobb arányokban, mert Passau az Aachenbe vezető zarándokútba esett, ahol 1367 óta a Nagy Lajos építtette Magyar Kápolna szentjeink — István, Imre, László és ereklyéi tiszteletének nyugateurópai központja lett. A Passau városán átvonuló magyar zarándokok áhitata új szintet nyert azzal is, hogy a 14. században a domba került (bizonyára Nagy Lajos ajándékként) *szent Imre két karcsontereklyéje*. E században ugyancsak ide temették I. (bajor) Ottó magyar király (1305—1308) leányát, Ágneszt is. A niedernburgi kolostorban fennmaradt és leköptatott (már ismertett) sírkő is igazolja a Gizella-sír látogatottságát, ami csak fokozódott az 1420 körül föléje emelt díszes síremlék létesítésével, amiről az egyik bajor történész-szemtanú (Aventin) műve is tudósít.

A SÍRHELY,

mint a kolostor legnagyobb kincse ma is sok látogatót vonz, külföldieket is, elsősorban azonban magyarokat, akik első keresztény királynéjukat szentként tisztelik, noha az oltárraemelés dicsősége nem jutott osztályrészül, amint ez rokonsága több tagjával történt. Szenttéavatásban részesült férje István király, fia Imre herceg, testvére II. Henrik császár és sógornője Kunigunda császárné, unokája skóciai szent Margit királyné, ennek fia skóciai I. Dávid király, majd dédanyja Matild császárné. Árpádházi szent Erzsébet és sziléziai szent Hedvig hercegnő — későbbi rokonként tartoztak az említett szentek nagy családjához... A Gizellára vonatkozó irodalom tükrében válik bizonyossá, hogy ő a valószínű középkor keresztény királynéjának eszményképét testesítette meg.

Ez a tény vonzotta a szent előd sírjához II. Lajos magyar király özvegyét, *Mária királynét* is, aki a mohácsi csatavesztés után titkára, Oláh Miklós (a későbbi esztergomi érsek) és mások kíséretében Belgiumba menekülve, a passzai bencés apácák őrzésére bízta a magával hozott ereklyéket és egyéb értékeket. 1550 után megritkultak a Passauban irányuló zarándokok. Gizella egyik életírója (Róka János) említi, hogy 1753-ban a pozsonyi gróf Balassa Pál özvegye, szül. Batthyány grófnő, Passauban utazik, hogy a magyar zarándoklások dicséretes szokását felélessze és a „mi boldog királynénk” iránti áhitatot példájával felújítsa. Az „egész nemzet nevében róttá le ott Isten szolgálója, Gizellának kétszáz éve szünetelő tisztelete adóját.”

A 18. SZ. MAGYAR ÉS BAJOR TÖRTÉNETÍRÓI

közül többen megható igyekezettel foglalkoztak Gizella történeti alakjával és

a feléje irányuló tisztelet megnyilvánulásával. A részben már említettek mellett figyelemreméltó *Desericzky Ince* magyar piarista történetíró (1763) műve, aki a passzai kolostorból megkapja Gizella életrajzát és feldolgozza azt 1764-ben, Nagyszombatban kiadott egyik munkájában. 1782-ben jelent meg *Cramer A.* könyve (Heiliges Passau), amely Gizellát boldog jelzővel idézi, mint aki legbuzgóbb munkatársa volt szent férjének a magyar kereszténység meggyökerezésében és templomok, különösen a veszprémi dóm alapításában. Sokáig a legjobb életrajznak számított a magyar *Róka János* kanonok 1779-ben, Bécsben kiadott könyve (Das Leben der seligen Gisela, erster ungarischen Königin). Ebből értesültünk az ismételt kísérletekről, amelyek Gizella királyné és apátnő szenttéavatását célozták. Az akkori veszprémi püspök, *nagymányai Koller Ignác* szorgalmazta a hamvak felemelését és azok hazahozatalát. 1770-ben közvetítésre kérte fel *Mária Terézia* királynőt, hogy „Gizella holtteste a szent magyar királyok sírjaiban pihenhessen”. Ez lehetővé tette volna annak közeli tiszteletét, akinek a messze bajor földben fekvő sírjához az ősök áhitattal zarándokoltak. A passzai püspök, *gr. Firmian Lipót* (+1783) ajánlásával a kérelem eljutott XIV. Kelemen pápához, akinek tanácsadói azonban a szenttéavatás megtörténteig várakozást ajánlottak és annak megállapítását szorgalmazták, mik voltak az okai „Gizella szentként való tiszteletének Magyarországon?”

Koller püspök halála (+1773) azonban megakadályozta a további törekvéseket, meghalt az uralkodó is, aki pedig lelkes híve volt a mozgalomnak. A passzai apácakolostor viszont anyagi hiányában nem szorgalmazhatta a szenttéavatás előmozdítását. II. József, a kalapos király romboló és kicsinyeskedő rendelete pedig megtiltotta a magyaroknak a passzai sírhoz való zarándoklást azzal, hogy Gizella hamvai nem Passauban, hanem Veszprémben nyugosznak. Az uralkodó indoklása ellen a passzai káptalan tiltakozott, hivatkozva a niedernburgi kolostor állandó hagyományára és a bajor történétírók műveire, amelyek szerint Gizella királyné sírja azonos a passzai sírral.

BOLDOG GIZELLA KOLOSTORI TISZTELETÉNEK

megnyilvánulásai is figyelemreméltóak. 1730-ban készült egy olajfestmény, amely ma is a Parz-kápolnában látható: Gizellát, mint apátnőt ábrázolja királynéi koronával, apátnői pástorbottal s a feje körül dícsfényvel. A képen a felírás: *beata Gisela — boldog Gizella*. A képen látszó, ráfestett háttérben egy 17. századi acélmetszet hű másolatában szintén Gizellára ismerünk — szent István és Imre társaságában, felettük a kettőskeresztes magyar és bajor címer.

A házikronika sem vonhatta ki magát kora felfogása alól és a holttest épségben maradásáról, az illatot árasztó sírról és az itt történt csodálatos eseményekről értesít. Mindezek bár nem történeti tények, mégis a régi, megható tisztelet jeleinek tekinthetők. *Maria Antonia v. Eiseneck* apátnőnek (+1774) az volt utolsó kívánsága, hogy „szent Gizella érdemei iránt való tiszteletből s a vele szemben érzett bizalom állandó jeleként az ő sírja közelében temessék el.”

(Vége következik)

Szegedi requiem

Elmélkedő séta a mai Szegeden

I. A Dóm tér

Azt, hogy Szeged a terek és napfény városa, elegendőképp bizonyítja egyetlen vasárnapi séta is. Az 1879-es nagy árvíz pusztítása után újjászületett város gyönyörű sugárútjai szinte térből-térbe torkollanak, hogy levegővel, napsütéssel, csodálatos fakoronákkal és virágpompával ajándékozzák meg az idegent.

A *Széchenyi tér* tavaszi napáradatában virágzó tulipánok, az ódon városháza előtt díszelő magnolia-fák, a romboló és építő Tisza gyönyörű kút-főszimbólumaival ékesített medencék, az árnyatadó egymásbaboruló platánsor, ami alatt végigsétálva a híres Kárász-utcai „korzó”-ra jutunk. Még néhány perc, és máris a *Klauzál téren* vagyunk, magas talapzatán Kossuth-apánk szobra áll előttünk. Szinte hallani híres szövegének kezdő mondatát: „Szegednek népe, nemzetem büszkesége, szegény elárvult hazámnak oszlopa...”, hogy azután mindent elnyomjon a vidám zivaj, a sétáló, traccsoló ifjúság, a Virágh-cukrászda előtt tarka napernyők árnyékában hűsülő, fagyaltozó emberek tereferéjének moraja. De a kíváncsi vándor továbbáll, végigbongészi a Kárász utca kirakatsorát, ami után oly hosszúnak tűnt az a néhány százméteres út, amely az egyetem, annyiunk Alma Mater-e elé vezetett. Milyen szép is ez a *Dugonics tér*, a lombok szélrezgette suhogásában, a levelek közt beszökő napsugarak szeretlen táncában áll és gondolkodik szoborba öntve Dugonics András. Szemben vele némán farkasszemet néz a kövek közé zárt bölcelet, az Egyetem székházának homloka. Oldalán, a hajdani *Árpád téren* már nyoma sincs a Belvárosi Fiúiskola és óvoda előtt állt Országzászló bástyájának. Autók parkolnak helyében. Történelmünk újkori viharában az oly sokmindent félreértő pusztítás áldozata lett.

Rézsút ellátni a volt *Gizella térre*, — én még ma is e névről ismerem, — ahol barbár kezek vetettek véget a híres Hősök-kapuja szép freskójának. Aba Novák műve volt, középen a keresztre feszített Jézus. Átal, a Püspöki Palota borostyánnal futtatott homlokzatából, lila klinkertéglák sora rendeződik. Igen, a hajdani Piarista Gimnázium, Szeged nagy pedagógiai fellegrája egykori épületének látása egyre kevesünkben vált ki nosztalgiát: szétszóródtunk a nagyvilágban! Az is már csak a lelkekben él, hogy a Hősök Kapuja alól a Boldogasszony sugárút fakoronázta sín-párjai húzták távolba tekintetüket a Nagyállomás felé. Ma Április 4 sugárút a neve. A tér sarkából elfutó Szentháromság utca ma Hunyadi János nevével viseli. Vajon vállalta volna-e a hajdani vitéz, hogy annak nevével üsse ki helyéből, kinek nevében az Ozmán ellen diadalmaszkodott? Kissé hoszszabb nekirugaszkodással ezen is végigsétálva kárpótol bennünket az alsóvárosi Mátyás templom egyszerű gótikája. Hozzánőve, a volt Ferences kolostorba ma szociális otthon települt, felcserélve az önként vállalt szegénységet a „múszáj”-jal. A templom plébánia hivatalában és az itt működő temető gondok-ságon Hamvas főtitiztelendő úr fáradozik. Neki köszönhető, hogy a temető mindmáig megőrizte egyházi jellegét. A templom gyönyörű „barokk”-ja, az újjáépített oldalszárny, az egyházművészeti kincsek rendezése, az új freskók, a

stílust nem romboló központi fűtés, mind arról tanúskodnak, hogy a nyájnak itt jó a pásztora. Szeretet költözött a vastag falak mögé, hogy otthont nyújtson a templomba zárt hitoktatásnak. A fényre kilépve hunyorgó szemünk a templom előtti téren már csak gyeget és fákat talál. Nagy itt a forgalom „búcsúkor”, hisz az árvíztől és a bombázásoktól oly sokat szenvedett öreg Alsóváros szívében vagyunk. Fáradtan baktatunk a régi házak között, hogy az álmomásnál villamosra ülünk.

A Hősök Kapuja alatt a Gizella térre érve a kíváncsiság mégis leszállni kényszerít. De jó lett volna pedig Szeged első villamosvonalán végigkocsikázni és fáradt lábaink helyett csak szemünket

Dóm tér

A Fogadalmi templom előtt a Demeter-torony és a Szentháromság szobor, jobb oldalt a Szerb templom látszik

mozgatni a Nagyállomástól a Rókusi Állomásig.

A MÁV székháza előtt hiába keresnénk az Anna Forrás egykori „modern” épületét, nem is hiányzik senkinek. A *Rákóczi téren* már hosszú évek óta a Megyei Tanács nagy üvegpalatája terpeszkedik, figyelmeztetve a változó időkre. A Kossuth Lajos sugárút is széles folyammá változott, mely önti magából a járművek százait. Kihagytuk a Mars teret, mely szinte Alföld volt a város szívében. Nevének „s” betűjét „x”-re változtatta a történelem, újkorunk filozófiájának szakállas bálványát ültetve helyébe. A laktanya már iskolazajtól hangos, csak a háttérben meredezik szürkén és komoran a hírhedt Csillag Börtön épülete. Emlékszem, még kisgyerek voltam, mikor naív tévedésből — hisz rálátni messziről — akkori egyik újságunk fényreklámját biggyesztették föléje: „Szabad Nép”. Derült rajta mindenki, amíg gyorsan le nem szerelték.

Még mindig a villamos-megállóban csevegünk, zibbadt lábunkat a cipőben igazgatva. Visszatekintünk a Hősök Kapuja ásító szájába. Jobbról is, balról is a két kővé meredt katona mementót parancsol: Soha többé háborút! — Istenem! — Mióta itt állnak és végig kellett nézniök egy még szörnyűbb pusztulást. A kapuval szemben, annak kisöccse utánozza testvéreinek nagyratátott száját. Az ásítás még kőből építve is ragadós. Ez a kisebbik kapu a Püspöki Palota oldalán a Dóm térre nyílik. Fölötte és mellette a borostyánnal átszórt fal ablakszeméi már az egyetem Gyógyszertani Intézetéből nyílnak. Ezekből az épületekből indult a szegedi paprikát így is híressé tevő „C” vitamin a világ-

PSALMUS HUNGARICUS

I.

Vagy félezernyi dalt megírtam,
S e szót: magyar
még le nem írtam.
Csábított minden idegen bozót,
minden szerelmet bujtató liget.
Ó, mily hályog borult szememre,
hogy meg nem láttalak,
te elhagyott, te bús kopár sziget,
magyar sziget a népek óceánján!
Mily ólom ömlött álmodó fülemben,
hogy nem hatolt belé a vad hullámverés
harsogása,
a morzsolódó kis sziget keserű mormo-
lása?

Jaj, mindenből csak vád fakad:
miért kímélted az erőd,
miért kímélted válladat,
miért nem vertél sziklatöltést,
erős nagy védő gátakat? —
Elhagytam koldus, tékozló apámat
s aranyat ástam én, gonosz fiú!
Mily szent vagy te, koldusság,
s te sárarany, te szépség, mily hiú!
Koldus apám, visszafogadsz-e,
Bedőlt viskódban helyet adsz-e,
ha most lábadoz borulok
s eléd öntöm minden dalom,
férges rongyaid csókkal illetem
s üszkös sebeid tisztára nyalom!
Nagy éjsztét átkot mondok magamra,
verset, mely nem zenél,
csak felhörög,
 eget nyitó, poklot nyitó
átkot, hogy zúgjon, mint a szél,
böggön, mint megtépett szakállú vén
zsoltáros jajgatása zsidó
Babylon vizeinél:

Epévé változzék a víz, mit lenyelek,
ha téged elfelejtelek!
nyelvemen izzó vasszeget üssenek át,
mikor nem téged emleget!
húnyjon ki két szemem világa,
mikor nem rád tekint,
népem, te szent, te kárhozott, te drága!

* *Negyven évvel ezelőtt, 1938 nyarán halt meg Erdély legnagyobb költői tehetsége: Dsida Jenő. Szívhaj ölte meg 31 éves korában. Költészete a l'art pour l'art legtisztább megszólalása irodalmunkban: egy virtuóz formaművész varázsolja élénk a maga sajátos tárgyaltan, életen túlmutató, éteri-rezgésű, nagyon halk verseit. Szinte illusztrálják ezt verseskönyveinek címei: Leselkedő magány, Angyalok citeráján, Tóparti látomás.*

Egy költeménye azonban a mondottakat megcáfolni látszik, olyannyira keirí a sorból, a PSALMUS HUNGARICUS. Ezt a hatrészes rapszodiát néhány héttel halála előtt írta, kötetben s antológiákban soha nem jelent meg (pontatlan kéziratok és sokszorosítások útján lett ismertté!), az otthoni s a nyugati finnyás esztéták egyaránt elhallgatják, vagy művészi becsét kétségbe vonják. Eggyel több ok, hogy a költő halálának évfordulójára ezt a költeményt választottuk, ezt a rekedten hörgő, fekete zsoltárt, a pusztuló erdélyi magyarság megrendítő vészkiáltását.

A költeményt három részben közöljük az Életünk mostani és két következő számában.

(Sz. J.)

rosatyáinak az újraélesztés gondolata. Kisajátították a teret, hatalmas vasállványokat építettek rajta, óriás nézőtér alapját. Kiszélesítették a Dóm főkapuja előtti „színpadot”, amely alá öltözőket rejtettek el. Két hatalmas „bástyát” emeltek a reflektoroknak, mitsem törődve azzal, hogy lerontják a Csonka Torony és a Szentháromság-szobor látványát. — Igen, mert ez a yasból, fából, műanyaglemezekből épült kolosszus évek óta ott áll. Ki törődik azzal, hogy a Dóm térnek a fesztiválok kivül más funkciója is lenne? A foszladozó farostlemezek, rozsdásodó csövek helyett méltó előtere a templomnak, Isten házának! „Túl költséges nyaranta lebontani, rámenne a játékok jövedelme”, — érveltek évekig. Ma már a szegediek is

II.

Ó, én tudom, hogy mi a nagyszerű,
a minden embert megsimogató
tág mozdulat,
az élet s halál titkát kutató
bölcsten nemes szép görög hangulat,
a hússel biztató közös és tiszta tó,
a szabadság, mely minden tengerekben
sikongva úszik, ujjong és mulat!
Kezem gyümölcsöt minden fáról szedett.
Nyolc nemzet nyelvén szóltam életem-
ben
és minden fajták lelke fürdetett.
S most mégis, mégis áruló vagyok,
a minden-eszme sajtó árulója,
most mégis bős barlanglakó vagyok,
vonító vad, ki vackát félti, ója,
vad állat, tíz köröm
és csattogó agyar
s ki eddig mondtam: ember!
most azt mondom: magyar!
És háromszor kiáltom
és holtomig kiáltom:
magyar, magyar, magyar!
A nagy gyümölcsös fájáról szakadt
almából minden nép fia ehet,
de nékem nem szabad,
de nékem nem lehet.
Dalolhat bárki édes szavakat
és búgathat lágyan, mint a lehelet,
bízvást nyugodhat, hol várja pad,
s ha kedve támad, bárhová mehet,
de nékem nem szabad,
de nékem nem lehet.
Bűn a mosolygó pillanat, mit lelke
elhenyél,
szívszakadásig így kell énekelnem
Babylon vizeinél:

Életemben csak egyszer láttam. Olvasni is csak futtában, itt-ott tudtam tőle valamit, de mikor halálhírért hallottam, mély szomorúság fogott el: megint szegényebbek lettünk, hogy már Ő sincs köztünk. Nemcsak barátai és olvasói, hanem egyszerűen mi mindnyájan, a „világ legárvább népének” a legárvábbjai, mi menekült magyarok.

Hiányozni fognak az írásai. Szinte reszkető kézzel és féltő gonddal rajzolta, ápolta bennünk az elvesztett haza képét, úgy ahogyan Ő látta és szerette! De a legnagyobb veszteség, hogy megszűnt köztünk lenni ő maga... Állni magányosan, hallgatagon figyelmeztetni pusztá jelenlétével, mint egy sziklabérc. Hogy az a kutató-kérdő, mélytűzű tekintete megszűnik tőlünk számonkérni magyarságunkat. Szellemi végrendeletének is beillő utolsó írásában: „A magyar emigráció”, ezt írja: „Minden emigráció a nemzet megbetegedésének tünete. Megszűnik, ha megszűnik a kór, amely okozta és győz a gondolat, amelyért a számkivetettséget vállalta. Amely emigráció feledi az emigráláskor vallott elveit, céltalanná válik és nyomtalanul tűnik el.”

Az emigrációs kórtünet megszüntet már nem érthette meg, 1978 június 11-én megszűnt emigráns lenni. Hontalanságából élete 86. esztendejében kiváltotta a könyörületes halál... Ő sem érthette meg, mint annyian mások, szíve legtökösabb vágyát, hogy életében még egyszer megláthassa szabad szülőföldjét. Küzdelem” című misztériumdrámája záró kicsengése enged mélyebb bepillantást ezen a fájó ponton a szívébe. Mintha csak megérezte volna: tíz nappal halála előtt e verssorokkal búcsúzott a Szabad-Európa Rádióban forrón szeretett hazájától — örökre...

Csak adj még annyi percet,
Jó uram, kettőt... egyet...
Csak megcirógatnom hálás szemmel
Ekémmel vésett, ásómmal forgatott,
Szerelmetesen gyötört földemet,
Mely anyává váltan jutalmazta
Rögeire hulló verejtékeimet.
Még várj Halál! Csak addig várj,
Míg a nagy útra tészem magam,
Várd be a távozó vendég végszavát.
Isten! ki oly soká viselted gondom,
Roskadó, kalászként tekintek feléd,
A hosszú életért hálával telten,
És hálával e végső percekért,
Hogy lelke békéjére letten
Állhatok agg aratód előtt,
Ki suhint, markol, kévéket köt
És eléd tesz kévéi egyikében.
Teremtőm, add túlért kalászom helyét
Az üdvözültek szerűjében.

A Salzburgi Községi temetőben 1978 június 15-én helyezték el fáradt testét örök pihenőre. Tiszta szép lelke a Teremtő kezében; érdemei „túlérett kalásza” „az üdvözültek szerűjében” várja az Örök napfölkeltét.

Harangozó Ferenc

M e g j e l e n t

G Á B O R Á R O N:

„TULÉLÉS” CÍMŰ ÚJ KÖNYVE,
mely a világhírű Szibériai Trilógiának folytatása. Azokat az erőket veszi számba, melyek otthoni népünk túlélését táplálják. A 360 oldalas művészi kiállítású könyv megrendelhető a szerző címén: 8. München 40. Akademie-str. 15. — Ára 15.— \$, vagy 30.— DM.

Dóm-tér! Mily sokat jelent ez a rövidke mondat a bennszülöttnek, de még annak is, ki boldog ifjúságának legszebb éveit töltötte itt hallgató korában. A tér mintába rakott kockakövein keresztbekasul sietve, vagy a négyszögbe futó árkádor oszlopai mögött andalogva teltek napjaink. Egy-egy körséta az árkádok alatt történelmi lecke volt mindannyiunknak, íróink, költőink, tudósaink, művészeink mellszobrá alatt megállva. Akkor még csak hallomásból tudtam, hogy a velencei Szent Márk tér hangulatát élvezzük naponta. A Dóm stílusáról ádáz viták folytak, végülis építészaink megállapodtak a neo-román elnevezésben. Két hatalmas tornya mint esküre emelt ujjak merednek az ég felé, ezzel is igazolva eredeti nevét: Fogadalmi Templom. Vajon hányan tudják ma már az ifjak közül, hogy mit jelentett nagyapáinknak ez a fogadalom? A mindent elsöprő árvíz utáni döbbenet fohászat? Azt, hogy mások leszünk, másképp élünk ezután? Azt, hogy közelebb engedjük magunkat Istenhez? Ma sem értem ezért, hogy milyen lélekkel változtatta apáink nemzedéke a Dóm-tér nevét Belojanniszéra?! A fogadalom nemcsak egy nemzedéket kötelez! — Az árvíz után épített hatalmas templom legjellegzetesebb műalkotása lett Szegednek. Messziről mutatja az irányt a város felé. Impozáns belseje ünneplés hangulatot ébreszt. Orgonája messzi földön híressé vált virtuóz kezek művésze nyomán. Méltán reprezentálja, hogy Szeged püspöki székhely. Diákkoromban virtusnak számított felmenni a torony tetejébe, a legfelső erkélyre, a „kosár”-ba. Négy égtáj felé kutattunk kíváncsian, ki-ki otthonát, iskoláját kereste. A Tisza ezüstszalagján távolba futott a képzelet. Meredeken lenézve a Dóm-tér mozaikjában gyönyörködtünk. Talpunk alatt a kis Csonka-torony csúcsosodott szerény magasságba. A Dóm építésekor bukkantak rá a bontások közben. Műemlék lett ez is. A teret ölelő árkádok fölött, jobbra a Hugonnai Vilma — az első magyar orvosnő — nevére elnevezett kollégium fekszik, amit a Püspöki Palotából csíptek le. Balra és középen az Orvostudományi Egyetem intézetei. A Dóm főbejáratával szemben a híres zenélő-óra a „Hári János” dallamára masíroztatja figuráit.

Dóm-tér! Dóm-tér! — Ez a sóhaj a múltnak szakadt. Hol van már a Veni sancte-k és Te Deum-ok hangulata? Ünnepek alatt a téren ácsorgó tömeg? Ezek a falak visszhangozták 1946 szeptember 23-án, az egyházmegye alapítójának, Szent Gellért püspöknek 900 éves jubileuma alkalmából Mindszenty bíboros szavait: „Mindaddig, amíg a magyar népben él a hit, ez a hit nagy erőt ad a nemzetnek a talpraálláshoz... Az Egyházhoz való ragaszkodásban, az erkölcsi elvek tisztelőben tartásában és a magyarsághoz való ragaszkodásban legyenek rendületlenek!” — Mindezt már csak színes diáim őrzik?!

Még én is találtam egy megsárgult műsört az operaismertetőmben. Apámtól maradt rám. Pietro Mascagni, Tatjana Menotti — olvasható rajta. Nagy nevek, kik a Dóm tér szabadtéri színpadán léptek fel valaha. A tér híres volt kitűnő akusztikájáról, ahol a csengő hangok mikrofon nélkül röppentek a nyári éjszakába. — A fesztiválok után az emelvényeket lebontották és a művészet átadta helyét a hétköznapi életnek. A háború alatt és után is sokáig minden szünetelt. „Inter arma silent musae.” Évekkel ezelőtt jutott eszébe Szeged vá-

Dr. Mertz Tibor

Visszaemlékezés az 1938-ban István király halálának 900. évfordulóján országsszerte rendezett ünnepi eseményekre.

István, a magyarok első királya és apostola, az államalkotó és egyházszervező, 1038 augusztus 15-én az esztergomi várban adta vissza nagy és nemes lelkét a Teremtőnek.

Holttestét, kívánságának megfelelően, Székesfehérvárra vitték és az általa Szűz Mária tiszteletére épített, de még nem befejezett, bazilika közepén „fehér márványból faragott szarkofágba helyezték.”

Az 1083-ban oltárra emelt és azóta „a szentkirály”-ként emelgetett uralko-

kultusz búvkörébe azokat a vidéki miliókat is, akik a budapesti ünnepeken nem tudtak résztvenni.

Az illetékes tényezők, az egyháziak és a világiak, a központi és a helyi rendezők egyaránt akkora odaadással, áldozatkészséggel, találékonysággal, lelkesedéssel és szeretettel tették magukévá az ügyet, hogy a siker nem maradhatott el.

Az Államvasutak igazgatósága külön erre a célra összeállított és „Aranyvonat”-nak elnevezett szerelvényt bocsa-

molóban is: „Amerre az Aranyvonat elhaladt, a mezőkről a nagy nyári munka mellől mindenünnen a vasút mellé siettek a munkások és a legtöbb helyen térdreborulva fejezték ki hódolatukat.”

A SZENTKORONA KOZSZEMLÉRETÉTELE

A Szent István ünnepét megelőző napokban arra is alkalmat kapott a nagyközönség, hogy a Szent Koronát megtekinthesse.

Utóljára 1916 decemberében, IV. Károly koronázása alkalmával, jelent meg a nyilvánosság előtt az a magyar Szent Korona, amely közjogi jelentőségénél fogva messze kimagaslik a világ többi koronái közül.

A közszemléretétel első napján, augusztus 16-án már kora reggel ezrek és ezrek várokoztak a Szent György téren, hogy az elsők között lehessenek 11 órakor, amikor megnyílnak a palota kapui a látogatók számára. Nem kíváncsiskodó, szenzációra leső tömeg ez, — írta az egyik újság riportere — hanem a töretlenül élő magyar lélek, amely türelmesen és tolokodás nélkül várja, hogy tiszteletét tehesse hazánk és népünk legnagyobb történelmi kincse, függetlenségünk és szabadságunk szimbóluma előtt.

Csodálatosan szép kép tárul — olvasom egy másik beszámolóban — a márványterembe libasorban beeresztett látogatók elé. Az óriási csillárok ragyogó pompával ontják a világosságot és tündöklő fehér fényvel árasztják el a helyiséget. A Szent Korona a terem közepén van elhelyezve. Hat alabárdos koronaőr áll félkörben mellette. Gróf Teleki Tibor és báró Perényi Zsigmond koronaőrök díszmagyarban ülnek az emelvény mögött.

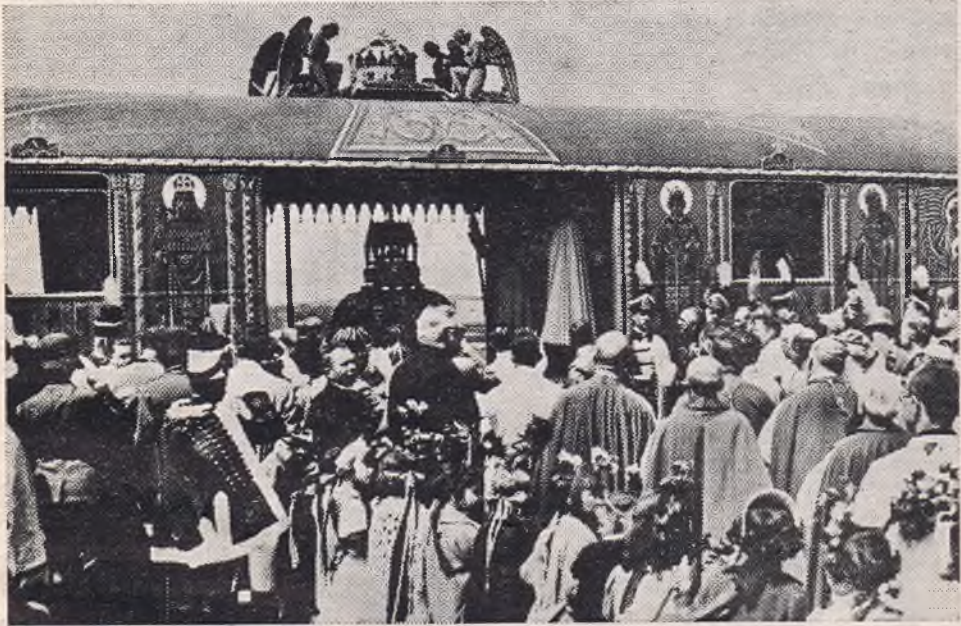
Ez a maga nemében egyedülálló látogatás május 30-án délután hat órakor a Szent Korona őrzési helyén, a palota földalatti pánccskamrájában játszódott le. A magas látogatót, aki az államfő vendége volt, a két koronaőr, Teleki Pál és Hóman Bálint miniszterek és Imrédy Béla miniszterelnök várta és fogadta. Miután a koronaőrök a vasládát felnyitották és a Szent Koronát a láda melletti, díszes szövetvel letakart asztalra helyezték, Pacelli bíboros, a későbbi XII. Piusz pápa, letérdelt és hosszú imába merült. Azután nagy érdeklődéssel hallgatta meg gróf Zichy Istvánnak, a Magyar Történelmi Múzeum főigazgatójának ismertetését.

A legátus látogatásának a befejezése után kíséretének a tagjai — élükön Montini alállamtitkárral, a jelenlegi VI. Pál pápával — szintén megtekintették a koronaékszereket.

SZENT ISTVÁN-EMLEKMŰVEK

1938-ban nemcsak a fővárosban és a nagyobb vidéki központokban, hanem országsszerte mindenütt, még a legkisebb és legeldugottabb falvakban is, megörökítették valamilyen formában „a szent király” emlékét. Utcákat, tereket, iskolákat, kultúrházakat, sportpályákat neveztek el róla, templomokat, oltárokat emeltek, szobrokat állítottak a tiszteletére. Életének nagy eseményeiről ismert művészek által festett képeinek másolatait kifüggesztették a tanácstermekben és az egyesületi helyiségekben. Az iskolai, községi vagy egyházközségi könyvtár részére megrendelték a tudományos és népszerűsítő kiadványokban egyaránt gazdag jubileumi irodalom termékeinek egyikét-másikát.

Magától értetődik, hogy a jublans emlékének a megörökítésében előjár-

Az Aranyvonat

dó halálának 900. évfordulóját hálás népe egyházi és világi rendezvények hosszú sorával ülte meg.

A „Szent István Emlékév” egyházi ünnepeinek a sorozatát a budapesti Eucharisztikus Világkongresszus berekesztésének másnapján, 1938 május 30-án nyitották meg az Országháztéren a kongresszuson résztvevő egyházi és világi vendégek ezreinek és a magyar hívek százezeinek a jelenlétében. Az Országház főbejáratának lépcsőzetére épített óriási emelvényen álló oltárnál a szentmisét Pacelli bíboros-államtitkár, a pápai legátus, pontifikálta. Az oltár előtt a magas pódiumra helyezett Szentjobb, legnagyobb nemzeti ereklyénk, körül koronaőrök és díszruhás testőrök álltak feszes vigyázzban.

Az istentisztelet befejezése után „a szentkirály” épségben maradt jobbát a maga nemében egyedülálló körmenet kísérette a Hősök terére. A processzióban ugyanis a csonkaország és az elszakított területek magyarjain, valamint az európai és amerikai delegációkon kívül, felvonultak a kínaiak, japánok, etiópiáiak színes nemzeti viseletbe öltözött küldöttségei is papjaik és főpásztoraik vezetésével.

Az Emlékév világi részének a megnyitására 1938 június 25-én került sor az Országház kupolacsarnokában.

Magától értetődik, hogy az előkészítő munka mind egyházi, mind állami részen, már évekkkel előbb megkezdődött. Az előkészítő munkák lelke és hajtómotora Mihalovics Zsigmond prelátus, a Katolikus Akció országos igazgatója és Hóman Bálint miniszter, Szent István és kora történetírója volt.

A SZENTJOBB ORSZÁGJÁRÁSA

Nem tudnám megmondani, kinek a fejében született meg a gondolat, hogy a Szentjobbot országjáró körútra kellenek küldeni. De annyi bizonyos, hogy ez az akció keltette a legnagyobb tömegvisszhangot és vonta bele a Szent István-

tott a Katolikus Akció rendelkezésére. A homlokán hatalmas, fehérén világító kettőskeresztet viselő vadonatúj mozdony által vontatott „Aranyvonat”-nak a Szentjobbot vivő termeskocsija önmagában is látványosság volt. A tetején bíborszínű és zöldarany keretből emelkedett ki a Szent Korona, amelynek két oldalán a címeret tartó angyalok lérdeltek. A kocsik egyik oldalát magyaros motívumú arany és vörös keretben Szent Gellért, Szent István és Boldog Gizella, a másikat Boldog Margit, Szent Mór, Szent László és Szent Erzsébet életnagyságu képei díszítették dús aranyozású keretben.

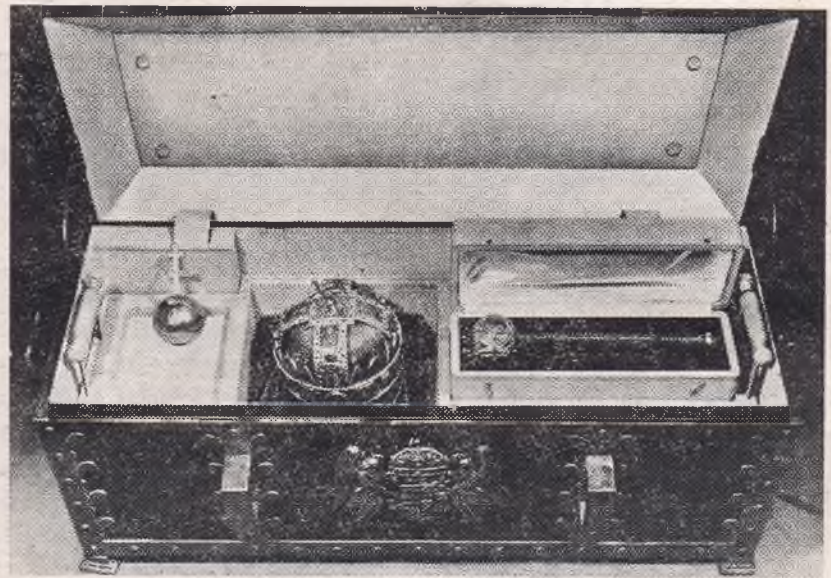
A dízkocsi középső része üvegből készült. Ott helyezték el a Szentjobbot őrző gótikus kápolnának kiképzett ereklyetartót egy bíborszőnyeggel leterített emelvényen. Mögötte ült liturgikus ruhájában Mészáros János budapesti érseki helytartó, a Szentjobb őre. Két oldalán a koronaőrök és az alabárdos testőrség festőien öltözött tagjai álltak díszőrséget.

Az „Aranyvonat” 1938-ban és 39-ben végigjárta a csonkaországot és meglátogatta a közben visszatért felvidéki és kárpátaljai területeket is.

Útja történetének legmeghatóbb részei nem a püspöki és megyei városok fényes ünnepei voltak, hanem az az áhítatos tisztelet, amellyel a falvak dolgozó népe köszöntötte.

„Megható és felemelő érzés volt — írja a Szegedről visszatérő vonatot kísérő újságíró — látni Cegléd állomásának rengeteg fvlámpáit összefogó girlandok sátorát, Pilis községben a transzparens vakító láncát, de nekem mégis azok a homályban áldogáló emberek fogták meg jobban a lelkemet, akik a vaspályamenti szőlők és tanyák vadszőlős verandáin, az országúti átjárók sorompóinál, falvak végén és temetők szélein várták István jobbát térdre roskadva, égő gyertyákkal a kezükben.”

Ugyanezt olvassuk a soproni beszá-

A Szent Korona, az országalma és a jogar a vasládában

A látogatók — férfiak és nők, lányok, diákiúk és kisgyerekek, külföldi magyarok és idegenek — áhítatos léptekkel haladnak el az emelvény előtt. Hosszan, megilletődötten nézik a Szent Koronát, a jogart, az ország almáját, a kardot és a majdnem ezeréves palástot, amelyet Szent István feleségének, Gizella királynénak a vezetésével a veszprémi apácák hímeztek valódi aranyszálakból.

Rövid déli szünet után — fejeződik be a riport — este hét óráig szakadatlanul kígyózott az emberfolyam a királyi palota piros szőnyegekkel borított folyosóin.

Az érdeklődés a látogatás második és harmadik napján sem csökkent.

Előző cikkemben futólag már említettem, hogy Pacelli Jenő bíboros-államtitkár, pápai legátus, is tisztelettel a Szent Korona előtt.

tak azok a helyek, amelyeknek egykor közvetlen kapcsolatuk volt a nagy királlyal és a szent apostollal: Pannonhalm, az ősi bencés monostor, a magyar nép megtérítésének szellemi központja, Veszprém, amelyet annakidején István fejedelem nászajándékkul feleségének, Gizella bajor hercegnőnek adományozott és ezáltal az adományozás által „a királynék városá”-vá lett, mindenekelőtt pedig a két főváros: születésének a helye, a hegyen épült Esztergom és a sírját rejtő mocsárvár, a királyi várossá emelt Székesfehérvár.

Pannonhalmán az egykori templomvár védőművét, a „gyilkofolyosó”-t, hatoltáros kápolnává alakították át és az oltárok mindegyikét Szent István életéből vett féldomborművel díszítették. Ugyancsak kápolnává alakították át a monostor parkjában álló ezredévi emlékművet. A kápolna földszét Aba-No-

40. évfordulója

vák Vilmos festőművész nagyméretű kompozíciója képezi, amely a koronáját Szűz Máriának felajánló Szent Istvánt ábrázolja.

A „királynék városá”-ban, a vár alatt fekvő ritka szépségű Veszprémvölgyben, feltárták és művészien parkosították annak a zárdának a romjait, amelyben Gizella királyné irányításával készült az a gyönyörű miseruha, amelyet később koronázási palásttá alakítottak át. A vár északi, loggiaszerűen kiképzett bástyáján pedig felállították István királynak és feleségének, Boldog Gizellának, termésköböl faragott kettős szobrát, Ispánki József alkotását.

Augusztus 15-én, Nagyboldogasszony napján, Esztergomban országos egyházi és világi ünnepség keretében adták át a nyilvánosságnak annak a Szent István által épített, III. Béla által kibővített és a török idők alatt elpusztított várpalotának szépen restaurált maradványait, amely kétszáz éven át árpádházi királyaink lakóhelye, majd pedig Magyarország primásainak a rezidenciája volt. Ugyanaznap avatták fel Antal Károlynak a Tamáshegyen kiképzés alatt levő Szent István lépcső falán elhelyezett domborművét, amely az első magyar király koronázását ábrázolja.

SZÉKESFEHÉRVÁR NAGY NAPJAI

A „Szent István Emlékév” gazdag és színes ünnepsorozatának két legmegkapóbb és legfontosabb eseménye a „szentkirály” temetkezési helyén, Szé-

mundérba öltözött hajtók ültek. Kétoldalt egy lovasbandérium tagjai adták a katonai kíséretet. A kocsi mögött, részint fogatokban, részint lóháton, a város és a megye vezetői sorakoztak föl. A menetet táncoló, pompás paripája hátán Pettkó-Szandtner méneskari ezredes vezette.

Közben a zsufolásig megtelt Boldogasszonytéren már a szabadtéri oltár elé épített emelvényre helyezték Fehérvár kincseit, Szent Istvánnak drágaművi mellszoborban őrzött fejereklyéjét.

Miután a menet megérkezett és a Szenjobbot a fejereklye mellé helyezték, Angelo Rotta pápai nuncius csendes misét mondott, amely Shvoy Lajos fehérvári püspök imájával fejeződött be.

Az istentisztelet végeztével az ünnepelő közönség a két ereklyét processzióban kísérte a „szentkirály” temetkezési helyére, az általa épített Szűzanya-bazilika nem régen kiásott maradványai fölött kialakított „romkert” mauzóleumnak nevezett, románkori stílusú épülethez, amely Szent Istvánnak a törökök által kifosztott, de épségben maradt szarkofágját őrzi.

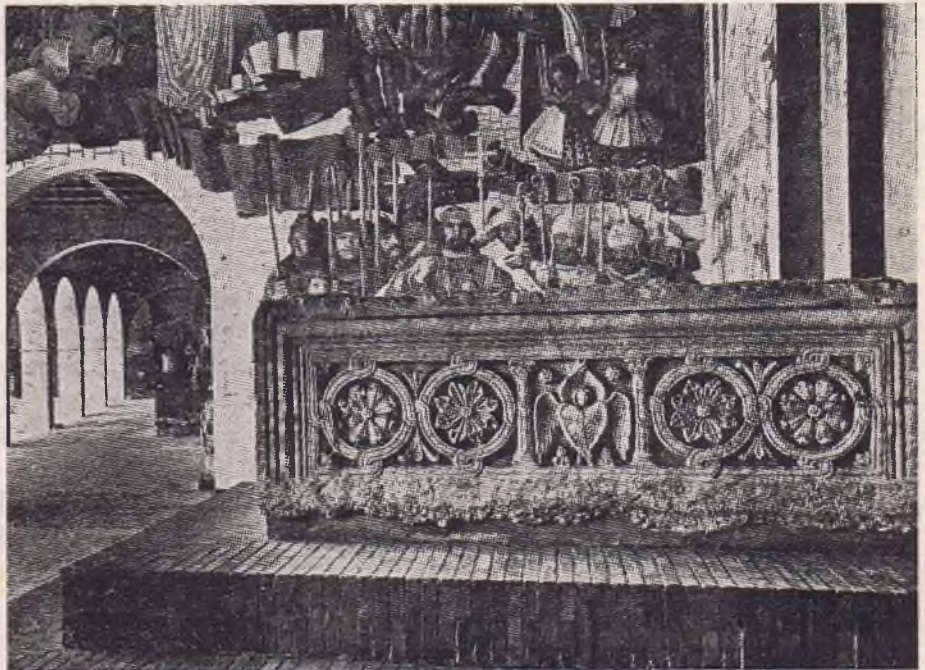
A processzió megérkezte után a fehérvári papok leemelték vállukról a drága terhet és a két ereklyét, a Szenjobbot és a koponyarelikviát Szent István koporsójára helyezték, miközben a kispapok kara korálisokat énekelt. Se prédikáció, se világi szónoklat nem hangzott el. Nem is volt rájuk szükség. A jelenet önmagában elegendő volt ar-

úgy nyilatkoztak az egyházi testületek reprezentánsai is.

Glattfelder Gyula, a csanádi egyházmegye főpásztora, arról beszélt, hogy a Szent István-kultusz nem romantika és nem nosztalgia, még kevésbé a történelem kerekének visszafordítási kísérlete vagy a múltba való menekülés a jelen

AZ EMLÉKÉVET BEFEJEZŐ KÖRMEKET ÉS TUZIJÁTÉK

Az Emlékév főünnepségeinek sorozata Szentjobb-körmenettel kezdődött és fejeződött be augusztus 20-án délelőtt. Az első az Országház elől a Hősök terére, a második a királyi palotából a Máttyás-templomba vezetett.

Szent István szarkofágja a székesfehérvári mauzóleumban. Aba Novák Vilmos freskóit a háború után bemészelték!

problémái és a jövő feladatai elől. Ellenkezőleg! „Amikor mi — mondta — történelmünk legkimagaslóbb egyéniségének az emlékét törvénytárunkba iktatjuk, akkor éppen a jövő érdekében akarjuk kifejleszteni és kibontakoztatni azokat az erőket, amelyek ebben a népben rejlenek és amelyeknek Szent István nyomán való kifejtése és érvényesítése a szebb magyar jövőt fogja biztosítani.”

Ravasz László református püspök szerint Szent István feloldotta azt a hármas „halálos ellentmondást”, amely pogányság és kereszténység, szabadság és rend, a magyarság keleti eredete és új európaisága között fennállott.

Az 1938. évi XXXIII. törvény cikk második szakasza Szent István évszázados ünnepét, augusztus 20-át, hivatalos nemzeti ünnepé nyilvánította. Tette ezt azzal a szándékkal, hogy a katolikus eredetű és színezetű emléknap megülésében a másvallású állampolgárok is szívvel-lélekkel résztvehessenek.

Az országgyűlés ünnepi ülése után a kormányzó - a kabinet és a törvényhozás tagjainak kíséretében - a megyeháza elé ment, ahol teleplezte a nagy király és apostol Sidló Ferenc által megmintázott hatalmas ércszobrát.

A SZENT ISTVÁN EMLÉKKÖNYV

A jubileumi év gazdag irodalmi terméséből — tartalmával és terjedelmével egyaránt — magasan kiemelkedik a kiváló jogtörténész, Serédi Jusztinián bíboros-hercegprímás elnöklelte alatti bizottság által szerkesztett, 51 történész tanulmányait közlő és a Magyar Tudományos Akadémia Történelmi Bizottsága által közel 2000 oldallal három bőven illusztrált óriáskötetben kiadott „Emlékkönyv Szent István halálának évfordulóján.” A monumentális mű negyven év múltán is kincsésbánya mindazok számára, akik szakszerűen akarnak foglalkozni Szent István uralkodásának hátterével, az uralkodó személyével, életművével és tiszteletének a történetével.

Általános közönségsikere volt — még ma is sokan őrzik őket — a Szent István emlékezetére vert ezüst ötpengősöknek és a művészi kivitelű bélyegeknek.

Alkonyattájban a főváros lakossága és a vidéki résztvevők tömege ellepte a két dunapartot, hogy láthassa és élvezhesse a gellérthegyi tűzijátékot. „Az utolsó tűzszökőkutat, — olvassuk a 'Reggel' című hétfői lap riportjában — amely hét-nyolc percig durrogott, robbant, villámlott a levegőben önmagát sokszorozva meg, kibontva a szivárvány minden színében tündöklő, kápráztató szárnyait Buda és Pest fölött, mennydörgő tapssal köszönte meg a főváros és a vidék népe. Azok pedig, — fejeződik be a riport — akik a tüzek kihunyásával a sötét éjszakában hazatértek, sokan, nagyon sokan arra gondoltak: vajha ez a lelkesedés, ez a multakba merengő áhitat, ez a magyarságtól megittasult büszke öntudat, amely ma betöltötte a szíveket, ne volna csupán tűzijáték...”

Ez a szerény visszaemlékezés is ezzel a céllal, óhajtással és reménységgel íródott.

M e g j e l e n t

A M. KIR. FEGYVERES ERŐK KÉPESKRÓNIKÁJA (1919—1945)

Ez a nagyszabású mű, amely a m. kir. honvédség felépítését, kiképzését, a vissztért országrészek megszállásának hadműveleteit és a 2. világháborúban folytatott harcait mutatja be, kiválóan alkalmas arra, hogy vele külföldi barátainkat, könyvtárakat, tudományos intézeteket megajándékozzunk s így helyes képet kapjanak a magyar történelem egyik leginkább meghamisított fejezetéről.

A 300 oldalas 800 képpel illusztrált, négy nyelvű (magyar, német, angol, francia) szöveg-résszel ellátott, szépkiállítású mű ára műbörkötésben DM 55.— vagy ennek megfelelő valuta.

Megrendelhető az ár beküldésével Msgr. v. Gábor Vargha címén: Postfach 3. D-8571 Michelfeld, vagy a Vitézi Rend ill. MHBK helyi csoportok útján. Pénzátutalás bankon keresztül: Orden den Vitéz, Volksbank D-845 Amberg, Kto. Nr. 57096; postacsekken: Gábor Vargha V. Rend D-8571 Michelfeld, Postscheckkonto Nr. 938 63 - 895, Postscheckamt Nürnberg.

Az „Életünk” köv. számát a nyár szabadság miatt szept. 10-én postázzuk!!!

GYÓNI GÉZA:

A dicsőséges jobhoz*

*Dicsőséges Jobb, szent István keze,
Rád néz a vészben Árpád nemzete.
Ki megmozdultál minden zivatarban,
Ma sem maradhatsz mozdulatlan.*

*Mikor ránk törtek orvul, rettentően,
Utat mutattál minden úrvész-tőben.
Földünk és fajtánk zsarolói ellen
Ott voltál minden küzdelemben.*

*A muhi pusztán és Mohács alatt,
Hogy e nemzetnek magja nem szakadt,
S szét nem szórták, mint pelyvát a szelek,
Dicsőséges Jobb, hála teneked.*

*Vezéreinknek annyi nemzedéken
Varázserődet szent örökségképpen
Dicsőséges Jobb, ha át nem adod,
Hogy értünk volna tíz évszázadot?*

kesfehérváron játszódtott le. A Szentjobb fehérvári látogatására és a város-ház udvarán megtartott országgyűlés ünnepi ülésére gondolok.

Szép volt az „Aranyvonat” első, esztergomi útja is. Azoknak a szemébe azonban, akik a második, a székesfehérvári uton, résztvettek, még ma negyven év múltán is, könnyeket csal az emlékezés.

„Június 1-én — olvassuk az egyik beszámolóban — Szent István idők lett lebegő alakja és szelleme újra megjelent kedves városában s a romkert megtelt a magyar történelem dicsőségével.”

Az „Aranyvonat” ünnepélyes fogadtatása után a Szenjobbot a koronaörök festői sorfala között a bejárat előtt várakozó és vörös bársonnyal bevont fogatra szerelt trónusra helyezték.

A kocsi előtt nyolc, hajszára egyforma ló állott. A nyergesek hátán zöld

*Hisz mint az árnyék tűnnek el a népek,
Kiket vaksorsuk örvénybe vezérelt,
És földönfutó milliók jáját
Visszhangozzák az éjszakák. —*

*Idegen földön bujdosva, kesergve,
Borulunk mi is, szent király, kezedre
S esdeklünk: árán annyi drága vérnek,
Te szerezz békét Árpád nemzetének.*

*Esdeklünk: Szent Jobb, te csoda-intéscd
Szakítsa végét már a szenvedésnek.
És a megbékélt milliók felett
Süssön fel áldott ünneped! ...*

* Részlet a költő 1916-ban írt „Hadifoglyok istentiszteletén” alcímmel ellátott hosszabb költeményéből.

ra, hogy összeszorítsa a szíveket, könnybelálassza a szemeket és egy életre belevesse a résztvevők emlékezetébe a pillanatot páratlan nagyszerűségét.

Fehérvár második jubileumi ünnepnapja az augusztus 18-án a városház címerekkel, zászlókkal és girlandokkal feldíszített udvarán megtartott országgyűlés volt, amelynek keretében a képviselőház és a felsőház tagjai — a kormányzó jelenlétében — közös egyetértéssel törvényben — az 1938. évi XXXIII. törvény cikkben — örökítette meg az ország és a nemzet első királyának, „a szentnek, az államalkotónak, az uralkodónak és a hadvezérnek dicső emlékét.” Magán az ünnepi ülésen és a közös ülést megelőző képviselőházi és felsőházi tárgyalások során a hozzászólók valamennyien, a kormánypárt és az ellenzék szónokai egyaránt, hitet tettek a szentistváni fundamentumok megtartásának szükségessége mellett. Ugyan-

Érdekes felmérés készült egy pécsi középiskolában arról, hogy a diákok véleménye szerint miért érdemes élni. Mi adja az élet értelmét: a jó fizetés, a kényelmes élet, az erkölcsi megbecsülés, a hírnév, vagy a hatalom? A diákok a választott életértékek közül a munkát helyezték az első helyre, ezt követte a nyugalom, a jólét, míg a szórakozás az ötödik helyre került. Az érdeklődési területek sorrendje így alakult: sport, tudomány, utazás, művészet, irodalom, szórakozás. A megkérdezett 550 középiskolás közül csupán 180-an találták rokonszenvesnek a mai fiatalok életmódját, 148-an elítélték, a többiek nem nyilatkoztak.

Az 1977-es statisztikai kimutatások szerint: az elmúlt évben 180 ezer gyermek született és 131 ezer ember halt meg Magyarországon, vagyis a természetes népszaporulat csaknem 50 ezer fő volt. A házasságkötések száma elérte a 96 ezret, míg a válások száma 27 ezer volt. A budapesti Népszava értesülése szerint, a házasulandók 20 százaléka köt egyházi esküvőt, a született gyermekek 80 százalékat keresztelik meg és ugyancsak 80 százaléka az egyházi temetések számaránya is. A fővárosban egy új intézmény: a „Familia” gondoskodik a családi és társadalmi ünnepek megszervezéséről. Ennek az intézetnek a feladata fokozni a névadó ünnepek vonzerejét és a házasság kötések ünnepélyes jellegét. A lakosság jelentős része azonban — a jelek szerint — az állami hatóságok minden igyekezete ellenére is ragaszkodik az egyházi szertartáshoz.

Gyakran olvashatunk a hazai lapokban arról, hogy amíg a nyugati államokban munkanélküliség van, Magyarországon kevés a munkaerő. A legújabb felmérések arról árulkodnak, hogy nem a munkaerő kevés, hanem túl sok a munkahely... A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy sok üzemben két munkás végzi el azt a munkát, amelyet racionálisabb szervezés és jobb munkaerő kihasználás esetén egy munkás is el tudna végezni. A közelmúltban összehasonlították az osztrák és a magyar ipar termelékenységét. Az eredmény 7:4 az osztrákok javára: amíg Ausztriában 7 egységet végeznek el bizonyos munkából, addig Magyarországon ugyanannyi idő alatt csak négyet. Pedig az osztrák ipar termelékenysége is elmarad a nyugateurópai átlag mögött.

Továbbra is nagy a különbség a férfi és a női munkaerő jövedelme között. Az iparban a fizikai munkát végző nők átlagbére 1125 forinttal alacsonyabb a férfiakénál és különösen feltűnő, hogy ez a különbség még a szakmunkások között is 1000 forint fölött van. A fizikai munkát végzők átlag havi bére 500 forinttal alacsonyabb, mint a nem fizikai dolgozóké. A vállalati főnökök több mint kétszer annyit keresnek, mint a beosztott tisztviselők, a prémiumból és a jutalmakból pedig kilencszer annyit a főnöké, mint egy ügyviteli dolgozóé. A legkevésébbet kereső 10 százalék jöve-

delme 418 százalékkal marad el a legjobban kereső 10 százalék keresete mögött.

A Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézetének becslése szerint egy művelt ember mintegy 40-50 ezer szó jelentését ismeri, de ennek a szókincsnek csak egy töredékét alkalmazza. Amíg művelt értelmiségiek 15 ezer szót használnak, addig az átlag ember aktív szókincse 4-5 ezer szó, a fiataloké pedig még kevesebb. (Jóikai aktív szókincsét 40-50 ezerre becsülik!)

Az utóbbi években rendkívül elhanyagolt Magyarországon a reprezentáció, népszerű rövidítéssel a „repi”. Ez tulajdonképpen nem más, mint vállalati költségen megtartott ingyen eszemiszom. Az új létesítmények építési költségeibe eleve bekalkulálják az avatási kiadásokat. Repi nélkül elképzelhetetlen új iskola, kórház, vagy gyár megnyitása, képzőművészeti kiállítás, színházi premier és sajtóértekezlet. Újabban a repi-mánia az egyéni gondolkodásba is befészkelte magát és nem múlhat el ki-tüntetés anélkül, hogy az ünnepelt ne tartsa kötelességének munkatársai megvendégelését. Ilyen új divat a munkahelyi névnap is, ahol a „repizgetők” versenyben vannak, hogy ki tesz az asztalra különlegesebb ételt és italt...

A hevesi Népújágban ezt olvassuk a repiről: „Bármít és bármikor befejeznek, mindig van kisebb, de inkább nagyobb dinomdánom, ünnepség, ereszd el a hajlam. Láttam én már olyan ünnepséget, ahol még tánra is perdültek a meghívottak igazi jókedvükben, hogy végre hosszú évek után befejezték azt, amit három év alatt kellett volna befejezni... Ünnepeünk, amikor inkább büntetni kellene, jutalmazunk, amikor el kellene venni.”

Az utóbbi évtizedben Magyarországon négy és félszeresére nőtt a nemzetiségi óvodák száma. Újabb 42 iskolába vezették be a nemzetiségi nyelvek oktatását és ma már 37 ezer gyermek tanulja anyanyelvét, sőt 22 általános iskolában minden tárgyat anyanyelvükön hallgatnak a kisebbségi származású tanulók. Az anyanyelvi középfokú oktatásról hét nemzetiségi gimnázium gondoskodik. Szomorú jelenség, hogy ezt a nagyvonalú nemzetiségi politikát a budapesti kormány nem követeli meg a szomszédos „baráti államoktól” a területükön élő négy millió magyar javára.

A hazalátogató magyar turisták többsége szeretné megtekinteni a Nemzeti Múzeumban elhelyezett Szent Koronát. A látogatókat azonban sokszor kellemtelen meglepetés éri, mivel a múzeumnak ez a részlege minden második nap zárva van. Tájékoztatásul közöljük a koronázási jelvények látogatási idejét: kedd 10-től 18 óráig, csütörtök 12-től 20 óráig, szombat 10-től 18 óráig és vasárnap ugyancsak 10-től 18 óráig. A múzeum előzetes bejelentést nem fogad el, a látogatók a nyitvatartási időben érkezési sorrendben tekinthetik meg a Szent Koronát.

Életének 77. évében, Budapesten elhunyt Nagy Imre özvegye, Égető Mária. Temetése május 10-én volt a Farkasréti temetőben. Nagy Imréné már nem élte meg férje kivégzésének 20. évfordulóját, amelyről június 16-án emlékezett meg a világ. Gyászolják: leánya Erzsébet, unokái Ferenc és Katalin, valamint dédunokája Imre.

München, Schwabing-i kórház
Egy hosszú-hosszú folyosón megyek. A látogatási idő elmúlt. A mozgás kevés már ilyenkor. A letűnő naptól a végtelen ablaksoron át rézsútosan hull a fény és kockákra bontja ezt a szabályos hideg perspektívát, ezeket a reménnyel vagy kétségbeeséssel oly sokszor besóhajtott falakat. Milyen sokáig megy az ember egy ilyen hosszú kórház-folyosón. Az osztály, amit keresek a végéből ágazik balfelé. Szinte úgy tűnik, soha nem érek oda. Hét óra felé jár az idő. Egy kórházban ez már az éj kezdete. Csönd. Egy Magritte-kép jut eszembe. Én vagyok az ember, aki egy szürrealista táj végtelenbe futó gyújtópontjában ismeretlenül s egyedül áll. — Milyen nagyon bölcsnek kell lenni, majd

hogy erősebb még így is, mint mi. Hogy az a fény, amit adni szeretnék magamból nevétséges pislákolás a Naphoz képest, melyet magában hordoz. Egy pap társa ül ágyánál. Genovából jött egy napra Münchenbe. Erdélyi ember. Még onnan ismerik egymást. A beteg inkább ül, mint fekszik. Jobb keze egy lejtős támaszon nyugszik abban a szögben, amelyik a legkényelmesebb. Meglepő, milyen jól ejti ki a szavakat, amelyeket tud. Hosszabbnak szánt mondatai az érthetelenségbe csavarodnak. Egymásra túlulnak a szavak, ütődnek, örlődnek, nincs még számukra kijutás a szájból.

A szemét figyelem, hogy értsem. Mi csoda szemek ezek? Tényleg, talán mert lefogyott, talán mert még arcán is látszik a szélütés már múltó nyoma, nagyobbak ezek a szemek, mint voltak. Olyan fénnel, megértéssel, tudással telítettek, amelyet a mindennapos életben nem lehet látni, vagy nem vesszük észre. Félek, hogy nincs is ilyen tekintet. Az ágya felett tábla. „Beszédgyakorlat délelőtt fél tizenegykor.”

— Ha nem zavar, — mondom neki, — bejövök néha hozzád, nem lakom messze s beszélgetünk majd, gyakorolsz velem is, jó? — Jól van, — feleli és mosolyog. — Mondd ki azt, hogy: „föld”, — arra gondolok, ez a szó könnyen ömlik ki egy mellkasból, egy torokból, a végén a „d” betűnél a nyelv csak oda pendül a felső fogak mögé és a föld szó, akár úgy is, mint egy sóhaj megszületik. Ki is mondja tökéletesen s néz rám huncutul, hogy ilyet kérek, miféle bolond vagyok, még ezt se tudná? — Németül folyik a beszédgyakorlat? — kérdelem.

— Úgy. Németül. Megy... mindig jobban... csak ez, — emeli fel bal kézzel a jobbot — ez sokáig tart... — és csóválja a fejét. — Ez, ez nem megy, — és gondolatai bizonyára úgy meggyorsulnak, hogy ezt a tempót már nem vállalja a nyelv és nem értem, amit mond.

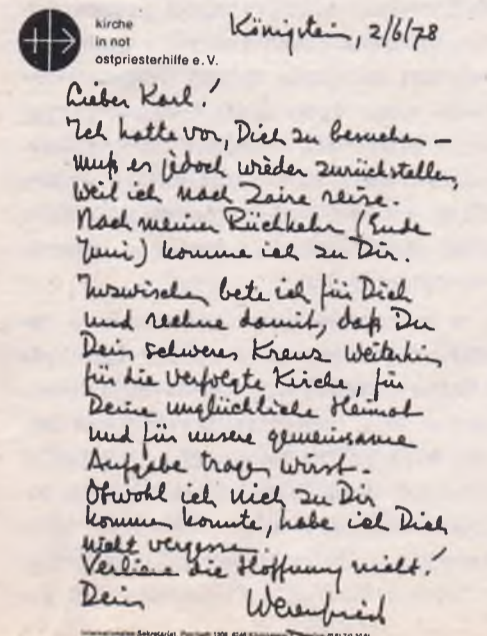
— Majd megtanulsz balkézzel írni. Tudod hányan írnak balkézzel? — kérdelem, mintha lelkesednék a balkézzelírás különlegességéért. — Bölint. — Paptársa is mosolyog. — Lassan minden rendbe jön, nagyon szépen javulsz, — mondja szelíden. Lépkedek az ágyánál tehetetlenül, gyenge lélekkel az ő belső erejét méricskélve.

— Nem zavarlak benneteket, bizonyára van mit beszélgetsetek, — kezdet szorítunk. Ő a bal kezével, én a jobbal és igyekszem könnyed lenni, biztató. Igyekszem, hogy úgy látszódjék, mintha nem vágna minket szíven a tragédiája, minket, akik látogatjuk, s szeretik. Jóindulattal fogadja ezeket a „színhátékokat”, átlát rajtunk.

Újra a hosszú folyosón lépkedek kifelé a kórházból. Vajon úgy fogja fel tragédiáját, mint Isten adományát? Bölcsen, küzdve a visszatérésért az életbe, teljesíteni feladatát, megtartani a még hívó embert, újakat szerezni, újaknak mutatni példát, még itt is, így is, bénultan?

Kipp-kopp, lábam alatt fogy a hosszú folyosó. Sehol senki. Sóhaj, szundit, remél a kórház.

Gönczöl János

KEDVES KÁROLY!

Szándékom volt meglátogatni Téged; mégis újra el kell odáznom, mivel Zaire-ba utazom. Visszatérésemkor (június végén) jövök hozzád. Közben imádkozom érted... Tudom, hogy nehéz keresztedet továbbra is az üldözött Egyházért, szegény Hazáért és a mi közös ügyünkért viseled... Bár nem tudtam eljönni hozzád, el nem felejtettelek. A reményt el ne veszítsd!

a te Werenfried-ed.

egyszer, ha menni kell örökre talán egy ilyen kórházból s egyedül? — Hány hónapja is már, hogy idehozták? Gondolom négy-öt és én csak most látogatom először. Sokáig eszméletlen volt. Külön megfigyelőben tartották. Most már kimond egy-egy neki könnyen ejtendő szót, mondatot és ezek tisztán buggyannak elő gondolatai sürűjéből. A vérrög agyának balfeléből ütötte le a lábáról, így jobb karja, jobb lába benn volt. De robusztus szervezetében jól működik a szív, a gyomor, a tüdő. Talán a gondolat is éppúgy fűti, inti, munkára csábítja, éppen olyan tisztán náivan és Istenben, emberben hívőn tartja őt, mint a szélütés előtt. — Kering mindez a fejemben, mondatok, amelyeket másoktól hallottam, hamarabb jövő, rendesebb látogatóktól, mint én. — Egy segédápolónő, ha annak nevezhetem, vacsora utáni edényekkel megrakott kocsit től. Őt kérdezem, hol van a 3133-as? Belépek. Kétágyas szoba ez. Megismer. Mosolyog, megyek hozzá, mintha tegnap láttam volna és mintha mindaz ami vele történt, természetesen mindannyiunkkal megeshet. Hogyan lehet most és itt valami vigasztalót mímelni, lelkének fényét, optimizmusát szítani...? — Szervusz Károly, — köszöntöm s ahogy rám néz megnagyobbodottnak tűnő sötét szemével, félrefordított fejjel, hamiskásan, tudom,

Dr. Fábán Károly június 19-e óta 8024 Oberaching, Sankt-Rita-Heim-ban van, magyar nővérek gondozásában. Ott jól érzi magát. Látogatási idő: 14.00 - 16.00 óráig. Telefon: 613 20 81.

Közi Horváth József:
APOR PUSPOK ÉLETE ÉS HALÁLA
A nagy magyar mártír püspök frói eszközökkel megrajzolt hiteles portréja és életútja.
Megrendelhető: Nemzetőr 8. München 34. Postfach 70. Ára: 10.— DM.

Hivatásom, az óceánográfia, utazással jár. Nemcsak autóval, repülővel, hanem természetesen hajóval is. Nem kényelmes luxuscélokra épült úszószállodával, hanem kicsiny, tudományos munka végzésére tervezett, fegyelmettségű úszó laboratóriummal. Tavaly a szoktnál többet, majdnem öt hónapot töltöttem családomtól, irodámtól távol. A Csendes-óceán s egy kicsi, ötven méter hosszú, 300-tonnás hajó volt az otthonom. A munka érdekessége, a tenger ezerarcú természetének élvezése mellett, a távoli kikötők egzotikuma kárpótolt a kényelmes, a láb alatt nem, de elveiben annál inkább ingó, nyolcezer mérföldre lévő Washingtonért.

November 5-én — a Vasárnap-Hétfő vonal másik oldalán — Horton képviselőnek, a Harmadik Flotta parancsnokán keresztül küldött táviratából értesültem arról a hihetetlennek tartott elhatározásról, hogy Carter elnök Pestre küldi a Magyar Szentkoronát. A részletekről rövid — veszélyben, harcban levő hajók nyelvén küldött — táviratosorozatból értesültem. Horton képviselő utolsó távirata pedig arra kért, hogy a november 9-ére meghirdetett kongresszusi kihallgatásra küldjek rövid tanu-vallomást.

Kollégáim velem együtt keresték a szavakat, hogy röviden de félre nem érthetően fejezzék ki nemcsak az én, hanem az ő véleményüket is. A hajó kapitánya, a II. világháborúban ezeken a vizeken harcoló öreg tengeri medve, a középiskolát épp hogy befejezett

(Folytatás a 8. oldalról)

ged közelében, létezik, mindössze 1.000 férőhellyel.

A „Hazafias Népfon” nem nézte tétlenül ezt az egyáltalán nem szocialista szellemű fejlődést. Már hat éve felpanaszolta egy nagygyűlésén, hogy az üzemek közelében fekvő élelmiszerüzletek, korcsmák jóval a munkakezdés előtt kinyitnak és a dolgozókat valóságossággal az ivásra csábítják.

1972 februárjában az állam meghúzta az adóféket, abban a reményben, hogy a megterhelések növelésével csökkenteni lehet nehéz italok fogyasztását. 1976 szeptember elsején újabb szigorítás lépett életbe, amely megtiltotta az alkoholféleségek árusítását nemcsak az építkezéseknél és ipari üzemekben, hanem minden közhivatalban és szervezetben. A sajtóban, rádióban, televízióban tilos lett az alkoholféleségek propagálása, hirdetése. Hiába...

1978 jan. 1-én újabb szigorítások léptek életbe. A korlátozatlan alkoholfogyasztás redukálódik a nemzetközi hotelekre, elegáns éttermekre. A gyárak körül húznak egy 200 méter széles alkoholmentes kordont. Üzemi kantinokban, kioszkokban, önkiszolgáló üzletekben nem szabad ettől az időponttól kezdve szeszes italokat kimérni. Normális proletárbüfékben, eszpresszóban csak sört szabad munkaidőben árusítani.

Jogászok, közgazdászok és szociológusok, akik az állammal szemben felelősnek érzik magukat, minden alkalommal hivatkoznak a hatalmas szociális és gazdasági költségekre, kiesésekre, amelyeket az alkohol okoz. Őva mutatnak rá, hogy jelenleg minden 20. felnőtt alkoholistának minősíthető.

Az állam irigylésre aligha méltó dilemmában van. Mert az alkoholizmus egy olyan liba, amely arany tojásokat rak az államkasszába, s ezeket a termelési felelősök nem szeretnék elveszíteni. Le kell, hja, szabad öt levágni?

GEREBEN ISTVÁN:

A Korall-Sziget tanuságtétele

„messboy”, a tudományos személyzet minden tagja, a tengerészek mind segítettek. S mikor rádióosztásunk közvetítésével a Kongresszus asztalára került táviratom, az nemcsak Gereben Istvánnak, a Közös Magyar Külügyi Bizottság titkárnak, hanem 27 nem magyar amerikai állampolgárnak volt a tanu-vallomása.

A természet is, mintha osztozni akart volna a bennünk dúló felháborodásban, felkorbácsolta a tenger hullámain. 'Kim', a félelmetességében is lenyűgöző tájfun fenyegeti hajónkat. A barométer esésével emelkedik a hullámok magassága. Hajónk meg-megroppanva a rázúduló víztömegektől, bátran állja a vihart. A fedélzetre kimenni életveszélyes. A hajóhídról figyeljük a természet körülöttnünk zajló félelmes színjátékát. A szél sebessége 50 tengeri csomó fölé emelkedik, a hullámok közel tíz méteresek, hajónk 45°-os ingása figyelmeztet, hogy Kim vészesen közeledik, ideje csendesebb vizekre vonulni. Hajónk délre fordul Palau szigetei felé.

Palau a Nyugat-Karolina szigetcsoport legnyugatibb része, az UNO fennhatósága s az Egyesült Államok kormányzása alatt áll. Gombaalakú, buja növényzetű, 5-200 méter átmérőjű, 500 mézkőszigetéről nevezetes. Hatezer főnyi lakosságának kb. fele él a fővárosban, Kororban. Szegény, de intelligens, barátságos nép lakja. Hajónk ennek a szigetcsoportnak a kikötőjében keres oltalmat. A kikötőből a szállodába menve, Kororban a másfél mérföldes aszfaltozott út mentén egy szép, sárgára festett templom és a trópusok esőjéttől szürkére mosott szerzetesház átellenében több, alacsony épületből álló iskola, vagyis inkább az üvegnélküli, csak zsalugáteres ablakokból kiáradó, autónk motorját is felülmúló, diákok zsvaja felkeltette érdeklődésünket. Megállunk. Fényképezőgéppel a kezemben kiszálltam az autóból. Képhemhez a legjobb látószöveget keresve, tekintetem megakadt a kopott, nem nagy, az iskola nevét hirdető táblán:

MINDSZENTY HIGH SCHOOL

Lábam földbe gyökerezett, szívem a fejemben kalapált, szemem elhomályosult. A táblára mutatva, önkéntelenül is magyarul dadogtam a csak angolul értő kollégáimnak: „Nézzétek!” S ők megértettek. A táblát olvasva tudták, mi megy végbe bennem. Velem együtt örültek, csodálkoztak. Felsorakoztunk a tábla alatt, kattogtak a fényképezőgépek. Én szaladtam az iskola irodájába.

Szegényesen berendezett szoba, aktától zsúfolt polcok, asztalok és Prímásunk friss virágtól övezett képe. A kép kicsi képeslap, bekeretezve: a Bíboros 1947-ben, amerikai látogatása alatt készült. Hárman vannak az irodában. Az iskola igazgatója, a 28-éves filippinó Alvaro Abaday, a mindenes titkárnő, az iskola volt növendéke, és egy spanyol kedvesnővér, a tanárok egyike. Egyszerre beszélünk mindannyian. Nagy a csodálkozás, az öröm. Aztán hirtelen csend lett. S ez a sokatmondó csend hidat épít közöttünk. A híd pillérje Mindszenty József, Esztergom érseke, a Koror-i középiskola névadója. A kérdések tömege tolul ajkamra: Mikor, miért, hogyan? 1950-ben az iskola alapításakor a jelenlevők mindegyike még gyerek volt. A körülményekre nem

emlékeznek. De a magyar főpap életét, jelentőségét ismerik. Büszkék iskolájuk névadójára. Nem léptek kapcsolatba a bíborossal azután, hogy 1971-ben nyugatra került, nem akartak abba a látogatásba kerülni, hogy segítséget kérnek. De figyelemmel kísérték útját a rádió és újságokon keresztül. Az iskola fenn hirdeti azokat az elveket, amelyek életét vezérelték, többszáz növendékét az ő szellemében nevelik. További felvilágosításért forduljak a misszió segédlelkészéhez: Richard J. Hoar jezsuita atyához, aki részt vett az iskola alapításában.

Hoar atyát amatőr rádiója mellől szakítom el kérdéseimmel: „1950-ben — válaszolja nekem — amikor iskolánkat alapítottuk, nem találhattunk megfelelőbb nevet Mindszentyénél. Ő megtestesítője volt mindannak, ami hit, bátorság, áldozatvállalás. Na és mind emellett harcolt az emberi szabadságért is, amiért itt, a harmadik világ eldugott sarkában, különösképp tiszteltük. Mi őrizzük az ő emlékét, hiszünk mindabban, amiben ő hitt és gyakorlatban alkalmazzuk tanítását.”

Félix Yosch atya, a misszió bennszüött, de szintén jezsuita vezetője, Genf-

ben volt ezidő alatt a harmadik világ keresztény lelkészeinek ökuménikus konferenciáján, ezért vele nem tudtam beszélni. Később azonban, küldetésünk végén, hajónk Palauba való visszaérkezése után felkerestem. — Mi a véleménye az iskola névadójáról 1977-ben? — kérdeztem a kicsi, törekeny paptól, több ezer Palau-i katolikus lelképásztortól. „Ha az iskola nevének megválasztása helyes és megokolt volt 1950-ben, akkor még inkább az 1977-ben. Azt a szellemet, amit Mindszenty képviselt, az Egyházon belül és kívülről is sokan támadják. De mi itt Kororban Mindszenty szellemében tartjuk fenn Egyházunkat, neveljük ifjúságunkat. Biztosak vagyunk abban, hogy helyesen cselekszünk. Az idő bennünket fog igazolni és a Bíborost, akinek örök tisztelői maradunk itt, a világnak ebben a távoli zugában”. Miben segíthetünk? — kérdezem. „Nincs a Bíboros életét ismertető könyvünk. Nincs nagyobb képünk sem, mint amit látott az irodában. Szegények vagyunk. Tanárainkat alig, sokszor alig sem tudjuk fizetni. Adományokat köszönettel fogadunk”.

*

A Palau-i iskola címe:
Mindszenty High School
P. O. Box 69
Palau, Western Caroline Islands
96940.

Beszámoló a Mindszenty-Emlékbizottság (MEB) munkájáról

1976 május 15-re, Mindszenty temetése évfordulójára, Máriacellben, a kegytemplom Szt. László kápolnájában, elkészült esztergomi vörösmárványból Mindszenty József bíboros hercegprímásunk méltó sírhelye és síremléke. A síremlék elkészítésének anyagi költségeit viselte a Mindszenty Alapítvány. A tervezés és kivitelezés, önként vállalt ingyenes munka volt. A felavatással kapcsolatos, május 29—30-i nagy zárandoklat megrendezése és előkészítése anyagilag a Mindszenty Emlékbizottságot terhelte. — Így a 15.000 művészi színes Mindszenty fénykép nyomtatása, a Kastl-i Gimnázium 120 főnyi énekkarának uti és szállási költségei; nekik és a cserkészeknek frissítők és sütemény, koszorúk stb. összesen 10.991.32 DM költségbe került.

A síremlék azóta számtalan magyar és nem-magyar Mindszenty-tisztelőnek zárandok-helye lett.

Már a síremlék felavatásakor felmerült egy Mindszenty Emléktánció terve, hogy őrizze Máriacellben a nagy Halott emlékét akkor is, ha földi maradványai végrendelete szerint az Esztergomi Bazilikába kerülnek. — Ezt az emléktánciót egyszersmind hősi emlékműnek szántuk a II. Világháború, a megszállás és az 56-os szabadságharc hőseinek és áldozatainak.

Az első költségvetés 35.000 DM volt. De mivel a kivitelezésnél a legnehezebb anyaghoz (vörös márvány, kékes szürke gránit) és minél szebb kivitelezéshez ragaszkodtunk, így az összes költségek 351.724,15 O. Sch-t tesznek ki, kereken 49.000 DM-t.

A költségek 10.000 O. Sch kivételével ki vannak fizetve.

A Mindszenty-Stáció, még Dr. Ádám György magyar főlelkész áldotta meg, impozáns zárandoklat keretében, 1977 május 22-én.

Ennek a zárandoklatnak összköltsége 5121 DM volt. Ebből 3500 DM a Kastli Gimnázium ének-kara úti, szállás-, étkezési költsége.

Osszegezve:

Kiadás a Mindszenty Emléktáncióra: 351.724,15 O. Sch. = 49.000 DM kereken.

A zárandoklat és a felavatási ünnepségre: 5.121 DM

Osszesen: 54.121 DM

Bevétel:

1978 június végéig a Mindszenty Emléktáncióra bejött adományokból és Mindszenty-képek eladásából:

	DM 44.655,97
Korábbi adományokból	DM 6.000.—
Osszesen	DM 50.655,97
Hiányzik még	DM 3.465,03

Az erdélyi gyűjtés végösszege 1978 június 30-án:

Az erdélyi kórházak felszerelésére bejött adományokból: DM 23.062,66.

Egy kórház hiányzó legszükségesebb berendezésére DM 29.920.— szükséges 8 % engedmény mellett is. Hiányzik még hozzá: DM 6.857,34.

Sok száz kicsi adományból folytat össze a Mindszenty Stációra és az erdélyi kórházak felszerelésére megajánlott összegek. A nevek föl vannak jegyezve, vagy a plébániák kimutatásában, vagy a mi kimutatásunkban. Más alkalommal részletesen közöljük. A Mindszenty Emléktáncióra a gyűjtés több mint két évig tartott, az erdélyi gyűjtés alig egy félévig. Mégis komoly és maradandó eredménnyel. Akik segítettek benne, érdemes magyar ügyet szolgáltak. Ez mindnyájunk számára méltó elégtétel.

Mivel a Mindszenty Emléktánciónál 3.465 DM, az Erdélyi gyűjtésnél pedig 6857 DM a hiány, kérjük olvasóinkat, segítsenek továbbra is, hogy újabb feladatok megoldásához foghassunk, sikeresen befejezve a régiüket. — Adományokat az Életünk postacsekkontójára: Nr. 606 50 803 Kath. Ung. Seelsorge, Sonderkonto München, vagy bankkontónkra: Bayer. Vereinsbank, München, Nr. 145625, Kath. Ung. Seelsorge MEB. — kérjük jelezve Erdély, vagy Mst. / Mindszenty Stáció.

Német törvénytervezet a szülői jog reformjáról

A modern szocialista irányzatok, akár jobboldaliak, akár baloldaliak, a gyermeknevelés terén, különösen két helyen, igyekeznek a természetjog rovására az állami befolyást kiterjeszteni: az Egyházaknál és a családnál. — Az idősök még jól emlékeznek arra, hogyan próbálta a nemzetiszocialista német állam a gyermeket kivonni az Egyház vallásos nevelése és végül a család befolyása alól. A baloldali diktatúrák egyenesen állami monopóliumnak tartják a gyermek világnézeti befolyásolását. A cél nagyon is világos.

A természetjog szerint — és ehhez igazodott a német alkotmány — (Grundgesetz Art. 6): „A gyermekek gondozása és nevelése a szülők természetes joga és elsődleges kötelessége”. Ezt a német koalíciós kormány (SPD-FDP) új törvénytervezete most elsősorban két ponton igyekszik az állami beavatkozás javára korlátozni illetve kiforgatni: az 1626 II. § módosítási terve a gyermekekről való gondoskodás gyakorlásánál a **szülők kötelességévé teszi a gyermek véleményének kikérését, ha az saját ügyét elbírálni képes.** Két példa erre: köteles-e a szülő 15-éves lányát elengedni a „barátjával” Spanyolországba 3 hétre, mert már elég okosnak érzi magát ahhoz, hogy ezt megtehesse? — Vagy köteles-e a szülő 16-éves fiának megengedni középiskolai tanulmányai abbahagyását, mert már tudja a tanulást és pénzt akar keresni?

Ha ez a törvénymódosítási javaslat csak tanács, vagy pedagógiai utalás akarna lenni és nem jogi utasítás, amely a család eme kényes belső területébe állami beavatkozást vonhat maga után, nem lehetne semmi kifogásunk ellene. A okos szülő ugyanis eddig is megadta gyermekének az érettségi fokának megfelelő szabadságot ahhoz, hogy életkörülményeit egyénileg is alakíthassa és színezza. Mert csak így lehet a gyermeket lassan ránevelni az élethez szükséges önállóságra.

Az új módosítási tervezet azonban nem pedagógiai utasítás, hanem jogi tétel s így már maga az a kérdés is, mennyire képes a gyermek „saját ügyét” szellemi és erkölcsi fejlettségének megfelelően a jövőjére nézve helyesen megítélni, jogi vitára adhat alkalmat. Ez a jogi vita külső szükségtelen beavatkozás esetén teljesen tönkretelheti a családot. Hiszen ma, amikor a fiatalkorúakat a környezet, a korszellem, iskola és maga a serdülő életkor, amiben vannak, minden tekintély, így a szülői tekintély ellen is lázítja, milyen könnyű a gyermeket ellenkezésbe hajszolni saját szüleiével szemben, különösen olyan döntéseknél, amikor fiatalos hév, szenvedély, barátok, éretlen ítélőképesség is belejátszik a dologba. Ha a szülő ilyen esetben érett megfontolásból, a gyermek jövőjét féltve „Nem”-et mond, máris megvan az alap ahhoz, hogy az állam jogi apparátusával belegázoljon egy család belső területére, ami beláthatatlan következményekkel járhat nemcsak a család, de a gyermek jövőjére nézve is.

Az állam beavatkozási jogát a törvénykönyv 1666 §-nál is lényegesen ki akarja terjeszteni a módosítási tervezet.

Már eddig is megvonta a szülőktől az állam a gondoskodási jogot abban az esetben, ha a szülők a gyermek kárára visszaéltek azzal. Az a szülő, aki gyermekével rosszul bánik, lelkiileg vagy testileg kizozza, önálló emberré való kifejlődésében akadályozza, szülői jogát eljátszotta.

A jövőben azonban már a szülői joggal való visszaélésig nem is jut el a dolog, mert a tervezet szerint az állam már akkor is beavatkozhat, ha „a gyermek java, jóléte” veszélyeztetve van. — Mikor lehet azonban ilyen veszélyeztetésről szó? Hol van itt a határ és mi a kritériuma? Mi van akkor, ha a szülők az állami hatóság szerint nem helyesen, mert nem éppen a mindenkori pedagógiai divat-hullám szerint akarják nevelni gyermekeiket? És ki állapítja meg a szülőkön kívül, hogy mi szolgál a gyermek javára? És hogyan viszonyul a hit, a keresztény erkölcs a gyermek helyes neveléséhez? Mi van akkor, ha ez a „hivatalos” felfogás szerint árt a gyermek érdekeinek?

A tervezett reformot a sok elhanyagolt, durván kezelt gyermek állami jogi védelmével próbálják megokolni. Mint ha a gyermek bántalmazása, vele való visszaélés valaha is szülői jog lett volna. A gyermek veszélyeztetett helyzetének az oka a mai családban egészen máshol keresendő: a családi élet ziláltságában, az erkölcsi komolyság és felelősség hiányában a szülőknél; a gyermekáldástól való általános idegenkedésben; amit csak növelt a családellenes magzatelhajtási törvény. A szellemben van a baj és nem abban, hogy nincs elég jogi szankció. Azok, akik az Alaptörvényt (Grundgesetz) az új magzatelhajtási törvénnyel kikezdték és elcsavarták, most ne játsszák föl magukat annak védőivél!

A gyermek jólétének igazi védelmét tehát nem a családon kívül kell keresnünk elsősorban, hanem a családon belül. A családok további bomlását kell minden rendelkezésre álló eszközzel megakadályozni, mert az erkölcsileg és anyagilag egészséges család a gyermek jólétének legjobb biztosítója! Hiba itt is lehetséges. Az emberi természethez, így a család természetéhez hozzátartozik az, hogy alkalmasint hiba történik a nevelésnél. De a családnak mint életközösségnek a lényegéhez tartozik az is, hogy a hibát szülők és gyermek kölcsönösen elviseljék és egymásnak megbocsássák. És ez az a pont, ahol az esetleges családi konfliktust nem a jog eszközével kell és lehet elsimítani, hanem egyes egyedül a kölcsönös bizalommal, kölcsönös szeretettel és megértéssel, türelemmel és megbocsátással, nyíltsággal és őszinteséggel.

A gyermek életének alaptapasztalata és alapélménye legyen az, hogyha hibázik, ha néha rossz is, a szülei mégis mindig megbocsájtanak, mindig egyformán szeretik és mindig ők hozzák a legtöbb, legnagyobb áldozatot azért, hogy valóban boldog lehessen. **H. F.**

„Az országoknak és városoknak sincs semmire nagyobb szükségük, mint az apród-esztendősbűk jó nevelésére. Mert sem az eláradott gonoszszágnak kiirtására, sem a jó erkölcsök beoltására, sem a bölcseségek és tanulmányok gyökerezésére, sem a több belső csendes állapotok virágzására fogatosb eszköz nem találthatik a gyermekek oktatásánál: miképpen ártalmasb és veszedelmesb dolog sincsen az ifjúságnak vagy tudatlanságban, vagy vásott, feslett erkölcsökben nevelésénél.”

Pázmány: A fiaknak istenes neveléséről

Családi sarok

APÁK! felkiáltójelek

(Mégkésve „Apák napjára”)

Az igazat megvallva, kissé fölöslegesnek tartom az anyákat és apákat külön ünnepelni. — Se anyát, se apát, hanem családot kellene ünnepelni. Az Egyház teszi is ezt már régóta Szentcsalád vasárnapján.

Számomra a család egy és oszthatatlan!

Most csak az apa és gyermek viszonyáról szeretnék felvetni néhány gondolatot — hozzáteszem, hogy amit az apáról mondok, mondhatnám az anyáról is. Apa és anya közt számomra csak biológiai különbség van, de szerepük, feladatuk egy és ugyanaz: a szeretetükből fakadó bimbóból embert nevelni.

Vetkezzük le a régi, ránk aggatott kliákat: „az anya a gyengédség, a buzgó-ság; az apa a jellem, az erő, a szigor...” — Mind a kettő mindez! Különben is az eredményes nevelés egyetlen záloga az anya és apa teljes egyetértése és teljes szolidaritása.

Apa és gyermek kapcsolatában a leglényegesebb: a gyermek függő viszonya apjával szemben. — Nem szabad azonban elfelejteni: minden függő viszony magában hordja az ellenkezés, a lázadás csiráját; vagyis esetünkben az atya akaratának tagadását és az ellene való lázadást.

A magyar irodalom legalább olyan szegény apa-versekben (? Szerk.) mint az Evangélium Szent József-re vonatkozó részletekben. A legszebb apa-verseket talán Ady Endre hagyta ránk a „Krisztus-kereszt az erdőn” c. költeményével.

HORY LÁSZLÓ:

Magyarország alkoholmérgezése

Világrekord borivásban — „Csak” 4. hely a töményszesz- és sörölimpián — a szovjeteurópai snapszfogyasztásban csak Lengyelország, a sörivásban egyedül Csehszlovákia győzték le a magyarokat.

Egy objektív visszpillantás eligazít az igazságnak megfelelően. A magyar televízió 1977 szeptember 1-én jelentette, hogy Magyarország az úgynevezett „szocialista országok” közt a tiszta alkoholfogyasztásban az első helyet foglalja el és a snapszivók Olimpiáján világvizonylatban az ezüst éremre tarthatna igényt. Az igazság kedvéért megjegyzendő, hogy a „Nők Lapja” 1976 júliusának közepén azt jelentette, hogy akkor Magyarország a szeszfogyasztásban világvizonylatban az aranyérem várományosa lenne és a borivásban a bronzéremet kellene megkapnia.

A hivatalos statisztika szerint 1962-ben az egy főre eső abszolút szeszfogyasztás 6,5 liter volt, 1972-ben tíz év múlva már 9,5 liter! A kimutatás persze csalóka, hiszen sem a tíz éven aluli gyermekek, sem a 60 éven felüli öregek nem valószínű, hogy elfogyasztották volna ezt a tekintélyes fejadagot, ennek következtében a felnőttek lényegesen többet kellett igitaniuk. A hivatalosan megadott termelési adatok sem fedik a tárgyilagos valóságot. 1971-ben és 1976-ban állítólag ugyanannyi szeszféleséget termeltek, de a következő évben, azaz 1977-ben a dupláját! (A számok türelmesek, bárki kedve szerint játszódhat velük.) Eszerint minden magyar 1975-ben a statisztikai átlag szerint a követ-

Ebben fejezi ki nagyszerű poétai tömörséggel az apa-gyermek örök megújuló küzdelmét:

„Apa, fiú, egy Igen s egy Nem,
Egymás mellett dalolva ültünk,
S miként az Idő, úgy röpiültünk.”

Ha jelekben kellene kifejeznem apa és gyermek viszonyát, azt mondanám: az apa a felkiáltójel, a gyermek a kérdőjel. — A felkiáltójel persze nemcsak parancs és tilalom jele, ott állhat előtte az emberi szív és lélek megannyi nagyszerű megindulása:

— szeretlek!
— szép vagy!
— imádlak!

Oly korban élünk, amikor nem divatosak a felkiáltójelek. — Árnyalat-nélküli, langyos kijelentőmondatokban beszélünk. Apák! Ne mondjunk le gyermekünk jövőjéről: maradjunk felkiáltójelek. Parancsoljunk okosan, bölcsen, felkiáltójeles mondatokban! De szeresünk felkiáltójeles mondatokban és imádkozunk is felkiáltójeles mondatokkal! — Ne felejtsük: az erény erény marad, a tisztaság tisztaság marad!

Álljunk tehát gyermekeink előtt magasbaszók felkiáltójelekként. Felénk zuhogó kérdéseikre, kételyeikre, önmagukat kereső — kutató problémáikban legyünk példa, segítség, útmutatás, irányítás, szeretet, megértés, de ha kell, tilalom is! Szóval: legyünk, maradjunk felkiáltójelek életükben.

Egy belgiumi magyar édesapa

kező alkoholmennyiséget fogyasztotta: sörből 63 liter; borból 37 liter; töményszeszből (100 %-os alkoholra átszámítva) 3 liter!

Ennek természetesen nem maradt el a következménye... Például; az alkoholfogyasztás következtében keletkezett ipari szerencsétlenségek az 1969. évben a népgazdaságnak 700 millió forint effektív kárt okoztak. Az ideggyógyintézetekben és a kórházak idegosztályain az ágyak 25 %-át notórius alkoholisták foglalták le. Az emberölések 50 %-át alkoholmámorban követték el.

A budapesti rádió 1976 augusztusában hivatkozott mint jellemző példára az Őzdi Fémművekre. 1960-ban egy egy fizetési napot követően átlag 1.200 munkás maradt távol munkahelyétől; 1975-ben pedig 1.983! A részegség miatti termelésvesztés Ózdon 1960-ban 1.607.000 forint kárt okozott az államnak. 1975-ben pedig 12 millió forintot!

Az állami alkoholelles hadjáratok az elmúlt években meglehetősen silány eredménnyel végződtek. 1975 január 1-én lépett életbe a kormány 10/74 számú dekrétuma, amely lehetővé tette, hogy alkoholisták ellen erélyes kényszerintézkedéseket vezessenek be. (Feltételek voltak nagyvonalakban: a közrend veszélyeztetése, termelési kiesések okozása és a saját család veszélyeztetése, vagy megkárosítása). Az átlagos büntetés két esztendő elvonókúra volt. Persze ezalatt

Az elvonókúrát szakorvosok vezették. De egy valóban korszerű intézet e célra mindmáig csak Nagyfa n, Sze-

AUSZTRIA

Bécs: Keresztelés: **Dalnoki Géza és Darab Margit**, Wien-Kaiserebersdorfi hiveink leánya **Andrea Henriette**, Bécsben a Kurhaus-Kapelle-ben a keresztség szentségében részesült.

Bérmálás: **Kulcs Márkus** pünkösd hétfőn a Stefansdomban részesült a bérmálás szentségében.

Bartók János, a bécsi Egyetemen f. év április 27-én nyerte el az egyetemes orvosi diplomát s avatták doktorrá. Isten áldása kísérelje hivatásában.

Alsóőr (Unterwart): Örömmel tudatjuk, hogy Alsóőrt megalakult az **Alsóőri magyar cserkész csapat** és májusban már táboroztak is. Ők vállalták a templom s a Flórián kápolna környékének rendbetartását.

Felsőpulyáról (O. Pullendorf) jelentik, hogy az ottani magyar kultúregyesület nagy és kicsi táncsoportja számos vendég előtt mutatta be a legszébb magyar táncokat énekes kísérettel.

Május 21-én a híres **Soproni Liszt Ferenc Pedagógus énekhar** szerepelt **Felsőőrött**: Szívet-lelket vidító élmény volt!

A Felsőőri plébánia még mindig üres. — Lesz-e olyan plébánosa, aki magyarul is tud?

Kismarton (Eisenstadt). Szívből közöljük: **P. Círjék ferences atya** június 9-én ünnepelte Kismartonban 60-ik születésnapját. 70 kismartoni magyar 60-gyertyás tortával lepte meg magyar nyelvű lelkiatyjukat.

Innsbruck: Csak most tudtuk meg, hogy **Zsófia főhercegnő** életének 80-ik évében április 20-án Innsbruckban elhunyt. — József főherceg és Augusztina főhercegnő leánya volt. Az I. világháború után Magyarország társadalmi életében szüleivel élénken részt vett. Orvosi pályára készült, amit el is végzett, de szülei kívánságára külső orvosi gyakorlatot nem folytatott. Élete vége felé Innsbruckban élt, ahol a tiroli nép körében nagy tisztelet övezte. Ha magyarok keresték fel, segített amikor tudott (mindenét ő is elvesztette) és örült, ha magyarul beszélhetett. Húga és József főherceg nyolc gyermeke gyászolják.

Linz: Keresztelés: Május 25-én a „Neue Heimat“-i templomban keresztelték **Kovács-Katona András és Barta Irén** fiát, **Andrást**.

Halottunk: **Schlauder Jusztina** nővér az Isteni Megváltó Leányai Társulat tagja április 27-én 74 éves korában elhunyt. Tanárnő volt Sopronban, Kismartonban és Pécsen. Élete végén, hosszú időn keresztül pedig türelmesen ápolta a beteget. Május 5-én temette Dr. Balogh Vince plébános, a Szent Martin-i temetőben **Consuello** nővér-testvére mellé.

BELGIUM

Brüsszel. Halottaink: **Mérey Lászlóné** szül. **Szarazpataki Christián Sarolta** 87 éves korában május 6-án az Úrhoz tért vissza.

Gróf Göncz-Ruszkai Kornis Gáspár május 7-én Pont á Mousson-ban hunyt el 54 éves korában. Temetése Brüsszelben május 12-én volt.

Rafael Ferenc 73 éves korában hunyt el; május 18-án a Saint Gilles templomából gyönyörű magyar zenével búcsúztunk tőle.

Juhász Ilona május 20-án 87 éves ko-

rában adta vissza nemes lelkét Teremtőjének. Öregségét és magányát házáért ajánlotta fel. Ixelles-ben temették. Nyugodjék békében!

Május 21-én, **Édesanyák Napján**, kicsinyeink minden édesanyának gyöngyvirág csokrotát adtak.

Május 27-én a Városháza nagytermében rendezett **Nemzetközi Táncbemutató** a **Hungária** táncsoportunk a lengyelek mellett a legtöbb és legtömtebb tapsot kapta.

Jegyezzük elő és legyünk jelen a **Szent István Napon** a **Belgiumi** magyarsággal együtt augusztus 27-én O. L. W. Waver-2860 Bos Straat 9 alatt!

FRANCIAORSZÁG

Párizs, Bérmálás: Június 25-én húsz magyar gyermeket bérmált Msgr. Pezeril párizsi püspök.

A Magyar Misszió örömmel közli, hogy június 7-én a Párizsi Érsekség ki-nevezte **Barány Józsefet** a Magyar Misszió segédlelkészévé. **A Párizsi Magyar Misszió** lassan világközpontja lesz a szétszóródott magyarságnak. Kell is oda segítség. Csak az a baj, hogy az eltartását a magyaroknak kell viselniük.

Lyonn. Keresztelték: **Erős Krisztián**, Pernes-les-Fontaines,

Erős Miklós, La Rocque-sur-Pernes, **Tamási István**, Bourgoin-Jallieu-ben részesültek a keresztség szentségében.

Camoïn Kristóf és Corinne, Gérard és Kincses Gizella gyermekei, továbbá,

Guillermet Iván, André és Felker Julianna fia, Lyonban keresztelkedett.

Elsőáldozók: **Fischnaller Dianna és Patrik**, Franz és Szabó Klára gyermekei.

Házasság: **Páncsis Éva és Chaperon Guy**, Bourjoïn-Jallieu,

Várszegi Jörg és Colette Serdan, Vedenne,

Farkas Judit és Róbert Taburin, Mas-Rillier,

Hegedüs Laure és Saverio Celotto, Saint Chamond,

Bánhegyi György és Joelle Menneson, Davésieux,

Felker János és Françoise Debrandt, Bourguin-Jallieu-ben léptek házasságra.

Halottaink: **Csibrányi Tibor**, 51 éves, Saint Gangoux de Scissé,

Szenczi Sándorné, Bőthe Jolán, 70 éves, Marseille,

Anelli Hugette, 37 éves, Nizza,

Vágh-Weinmann Nádorné, Kleinmann Veronika, 78 éves, Urrugne,

Szegedi Géza, 75 éves, Marvéljols,

Weissmann Stefán, 75 éves, La Roque-sur-Pernes,

Sándor László, 75 éves, Nizza,

Sándor Lászlóné, Rácz Anna, 55 éves, Nizza,

Jaksa Anna Ursula, Hétfájdalmas Szűzanya Leányai-nővér, 71 éves, Tarbes,

Lakatos Mária, 72 éves Macon,

Schreiber Kálmán, 60 éves, Grenoble,

Vigmann József, 62 éves, Chirens,

Maurel Georgesné Pozsgai Anna, 68 éves, Sénas,

Högye Péter, 25 éves, St. Bonnet-le-Chateau,

Perlaky Augusztina, Premontrei miszsiós nővér, 88 éves, Frigollet-ben hunytak el.

A Misszió már most hívja fel a hívek figyelmét a **Lassallete**-ben szeptember 10-én tartandó jubileumi **zarándoklatra**. Húsz éve újítottuk fel a Sárvárról kívándorolt Echirolles-i magyarok háború-előtti hagyományos zarándoklatát.

NÉMETORSZÁG

Augsburg, Elsőáldozóink: **Cupics László** április 2-án Schongauban,

Bölcskey Iris április 30-án Heggeben járult először az Úr asztalához.

Aachen, Keresztelés: Az Aachen-i magyar kápolnában május 13-án megkeresztelték **Jerusalem Irént** Jerusalem Dieter és J. Katalin sz. Aladics leányát.

Essen: Május 28-án, napsugaras vasárnap, a Sankt Michael templomban 29 magyar cserkész vette körül az oltárt. Tizenhat új cserkészleányt avattak.

Prezensky Edit csapattiszt előtt tettek fogadalmat. Utána ünnepély volt a gimnázium dísztermében. Gratulálunk **Rotár Viktor** cserkészparancsnoknak és feleségének, akiknek köszönhetjük ezt az új hajtását a Magyar Cserkész Szövetségnek!

Frankfurt. A keresztség szentségében részesültek: **Giessenben** — **Szalai Alexander Alois**, Dr. Szalai László és felesége **Gabriella** második fia, 1978, március 4-én.

Darmstadtban: — **Vönecki Krisztina**, Vönecki József és felesége **kislánya**, 1978 március 28-án.

Frankfurtban: — **Endresz Anita**, Endresz János és felesége **Erzsébet** **kislánya**, 1978 június 11-én.

Farkas Klára Zsuzsanna, Farkas Péter és felesége **Klára** **kislánya**, 1978. június 11-én.

Wiesbadenben: — **Djuráki Csaba**, Djuráki Pál és felesége **Franciska** **kislánya**, 1978 június 11-én.

Höchstadtbán: — **Schwenk Szabados Árpád**, Dr. Schwenk Hans Ulrich és Dr. Szabados Ildikó **kislánya**, 1978. május 6-án.

Házasságot kötöttek: **Eppertshausenben** — 1978. június 11-én **Kovács Borbála és Gruber Tamás**.

Köln. Halálozás: **Dr. Winkler Istvánné** szül. **Hölling Erna**, f. év május 21-én 74 éves korában Remscheidben elhunyt.

Mannheim, Keresztelés: **Krznarics András János**, Krznarics András és Pék Ilona fia, 1978. június 17-én Mannheimban.

Szarvas Krisztina Kornélia, Szarvas Gábor és Kurcz Mária leánya, 1978. június 18-án Saarbrückenben.

München, Keresztelés: **Schröer Mihály**, Schröer Csaba és Reichl Gabriella fia, 1978. május 7-én.

Strietzel Irene, Strietzel Karl-Heinz és Sülli Jasmin Heideleine leánya, 1978. május 20-án.

Halottak: **Notter Elza** 73 éves korában 1978 május 29-én hunyt el Münchenben. Június 5-én temették a Westfriedhofban.

Stuttgart, **A Keresztség szentségében részesültek:**

Dömény Christian István, Dömény István és Barbara fia, 1978. március 26-án,

Pintér Pierró Domenico, Pintér Georgette fia, 1978. május 14-én,

Katona Bernadette Ágnes, Katona László és Magdolna leánya, 1978. június 4-én.

Halálozás: — Az Örök Hazába távozott **Takács Erzsébet**, 80 éves korában, 1978 január 13-án.

Örömmel közlünk egy jó hírt: **Dr. Szirmai Endre** professzor és felesége **leánya Márta**, most kapta meg orvosi diplomáját és fejezte be doktori disszertációját a Münsteri egyetemen. Szívből gratulálunk!

Wiengartén: Aggodalommal közöljük: **Frau Matti**, Munderkingen-i közösségünk jótévője súlyos beteg. Imádkozzunk érte!

Szavalóversenyünkön eddig 16-an vesznek részt. — Ezek a jövő palántái!

OLASZORSZÁG

Triest - Születések: **Spagnul Riccardo**, S. Sergio és Cziiffra Erzsébet második fia, 1978. márc. 15-én.

Fineschi Christian, Dott. F. Paolo és Augner Zsuzsa gyermeke, 1978. ápr. 2.

Firenze, **Kuhajda Andrea-Giacomo**, K. András és Lonino Franca gyermeke, 1978. ápr. 15.

Milano: **Nobile Taisia**, Dott. N. Angelo és Fülöp Mária Noémi első gyermeke, 1978. máj. 1.

Róma - Halálozások:

1978. ápr. 9-én 57 éves korában elhunyt **Gergely Istvánné** sz. **Tar Ilona**, a K. M. Misszió nagylelkű támogatója.

Május 8-án 75 éves korában Rómában elhunyt **Horváth László**.

Milano: **Szőcs Albert és Homonay Mária** 1978. márc. 15-én ünnepelték házasságuk 50. éves évfordulóját. Isten áldja őket!

Hír Milánóból: Ing. **Oláh György és Dóra Éva** fia, **Péter**, 1978. márc. 17-én ledoktorált a közgazdasági egyetemen és már dolgozik is! Gratulálunk!

Firenze: Köszönet mindenkinek, aki a jól sikerült májális megszervezésében segített, különösen a házigazdáknak, **Szentkeresztieknek**.

SVÁJC

Basel: Halálozás: Későn kaptuk a hírt, hogy **Morosvásárhelyi Torday István**, orvos, 50 éves korában váratlanul elhunyt. A szíve hagyta cserben. Mindenki szerette, mert jó orvos és jó ember volt mindenkinek. 1977. december 5-én temették a Binningen-i temetőben.

Zürich: Születés: **Szalatnay Dávid Elemér**, Sz. Zoltán és Scheibler Franziska fia.

Darula Dávid, D. Sándor és Makay Erzsébet fia.

Házasságkötés: **Bürki András és Huggler Elisabeth**.

Nagy Jenő és Szekér Mária.

Juhász István és Leitgib Irma — Zürichben házasságot kötöttek.

Halálozás: **Keller Terézia** 71 éves korában,

Dr. Péteri Ferenc 75 éves korában,

Szilágyi-Soos Ágnes 72 éves korában és

Somogyi Pál 42 éves korában — hunyt el Zürichben.

A Zürich-i cserkész csapat június 18-án majálissal egybekötött asztalitenisz versenyt rendezett a Bülach-i erdő egy kedves tisztán. Természetesen pecsenyesütéssel nyáron és jóízű sörözéssel. Vagy 100 cserkész és jóbarát gyűlt össze. Ami ritka: az idő is kedvezett! — Jólesett egy napot magyarul beszélve eltölteni! Itt mindenki nyert, az is, aki a játékban vereséget szenvedett. Nótáztunk, daloltunk, merengtünk a régi otthonon, a történelmen, a magyar tájakon! Az se volt baj, hogy mire hazaértünk, már esett az eső...

SVÉDORSZÁG

Göteborg: Halálozás: **Gróf Révay Jánosné** sz. **Gróf Széchenyi Huberta Mária**, 1978. január 27-én Göteborgban elhunyt. Gyászolják két fia és három leánya, valamint testvérei, nagy rokonsága és számos barátja.

Magyarországról írják:

Budapesten 1978. április 13-án az Úrhoz költözött öz. **Fejérgyarmati Dr. Tóth Tamásné** (szül. **Gyulai Gaál Ilona**). A megboldogultnak a férje édesöccse volt **Tóth Tihamér**, Veszprémi püspöknek. Otthon és a nagyvilágban gyászolják a **Gaál és Tóth** családok.

Baróti Lajos a Magyar Labdarúgó Szövetség kapitánya az angliai súlyos 4:1-es vereség után azt nyilatkozta: „Illúziók nélkül megyünk Argentínába.” Jólata, sajnos bevált. Ha a józan magyar sport-közvélemény nem is várt világbajnoki trófeát, ennél a szereplésnél mindenesetre többet várt és joggal.

A titkon remélt továbbjutás az első legnehezebb csoportból nem sikerült. Pedig nem úgy indult az első meccs az argentinok ellen: a hazai pálya előnye, a 80.000 szinte „örjöngő” tömeg ordítása és az eléggé „hazainak” mondható portugál bírót ellenére is. A magyar csapat, gyorsan, meglepően bátran kezd, építi támadásait, szemre is szépen játszanak és a 10. percben az 1:0-ás vezetést nem is meglepetés. Sajnos a félidő előtt egy 25 méteres óriási szabadrúgást kapusunk csak kiütni tud és a róla lepattanó labdát belövik 1:1. A fájdalmas meglepetés a II. félidőben kezdődik. Mintha kicserélték volna a magyar csapatot. Idegesen, durván kezdenek játszani. Csak nem az 1:1-et akarják így „kihúzni”? Aztán Töröcsik fegyelmetlensége. Otthon talán, mint rendőrtiszt megengedheti magának, hogy egy szerinte téves bedobás ítéleténél odavágja a labdát és nem kap „sárga lapot”, itt viszont azonnal megkapta. Töröcsik még egyet vét és a bírót szinte mosolyogva mutatja neki a „piros” lapot. Ez lesz a sorsa az indiszponáltan játszó Nyilasnak is. Török hátvédünket is úgy „letaglózták”, hogy a többi meccseken már nem tudott játszani, de a „tettes” nem kapott „sárga” lapot sem. Így aztán a két kiállítás, szinte önmagát verte meg a magyar csapat. A befejezés előtt még egy kapus hiba és kész a 2:1-es vereség.

A második meccs a jó formában lévő olaszok ellen a két kiállított és a két beteg: Török és Váradhi hiánya miatt már eleve „elvezettnek” látszott. Baróti: „Ennyi előnyt nem adhatunk az olaszoknak”. Síma 3:1-es vereség. A harmadik már „tét” nélküli meccs a franciák ellen. A két „vétkes” kiállított Töröcsik és Nyilasi újból játszhat. Ez sem segít már a lelkieltört és főleg erőnléti nélkülözhető magyar csapaton. Itt is 3:1-es vereség!

Az első szomorú eredmény már „megszületett”: Baróti szövetségi kapitány, „korára” való tekintettel lemondott tisztességéről.

A hazai magyar sajtó ugyancsak elítéli Töröcsik és Nyilasi viselkedését. „Felelőtlen viselkedésükkel súlyos helyzetbe sodorták a csapatot”: írja a Népsport. Barótit dicséri lovagias, diplomatikusan nyilatkozataért az argentin lapokban: bocsánatot kért a két „fiatal” labdarúgó nevében, mivel nem tudtak uralkodni idegeiken. Megérdemelték a kiállítást és az argentinok a győzelmet”. Így is lehet és kell viselkedni. Köszönjük távozó kapitány úr!

Május 31-én hajnalban Budapesten szívroham következtében elhunyt BOZSIK JÓZSEF százszoros válogatott labdarúgó. 53 éves volt.

Ausztriába látogató turisták figyelmébe!

Második kiadásban is megjelent
Juhász László:
BÉCS MAGYAR EMLÉKEI c. könyve.
 168 oldal, 18 illusztráció.
 Ára: 15 DM, 100 Sch, vagy 7 \$.
 Megrendelhető: Dr. László Juhász,
 8 München 80. Bülowstr. 10/2.

A Müncheni Katolikus Magyar Misszió június 11-én, 59 résztvevővel, Alt-öttingbe zárandokolt. Délben az ottani Mária-kegykapolnában szép énekes magyar misében gyönyörködtek. Ebéd után megtekintették az ősi Szent Magdolna templomot a Kerengővel. Érdekes volt megállni ott Tilly tábornok sírja előtt. Visszafelé betértek a régi Lorettó-i kegyhelybe Ramsau-ba, ahol a lorettói litánia elvégzése után Molnár Zoltán plébánossal együtt vígan kávéztak, és élvezték a napsugaras bajor vidéket.

Dr. Dévény István Ambrus Szaniszlóval, a Németországi Magyar Papi Szénátus elnökével közölte, hogy a svájci hatóságok részéről támasztott nehézségek miatt a németországi magyar főlelkészséget nem vállalhatja.

Keresek kertész-szakmunkást kollektív szerződés szerinti fizetéssel. Jelentkezést önéletrajzzal és bizonyítványkópiával a következő címre kérem: Wachs, Postfach 702044, 8 München 70.

METROPOLITAN VERLAG
Szerday Sándor (Schweiz)
Teichweg 16. CH-4142 Münchenstein
Könyvajánlata: Saját kiadványok U.S. \$
 Sillo-Seidl: Semmelweis halála (dokumentáció) fve, ill. 148 old. 10.—
 Passuth: Négy szél Erdélyben I.-II. (egybekötve) 625 oldal 7.—
 Dumas: A kaméliás hölgy (zsebfornát) fve. 288 oldal 1.50
 Hervey: A fekete papagáj (kart.) (bűnügyi regény) 215 oldal 3.—
 Rogger: A grenoblei gyors (karton) bűnügyi regény 232 oldal 3.—
 Renaud: A két bálvány (karton) (bűnügyi regény) 3.—
 Possendorf: Egy szezon Monte Carlóban (rufflettregény) kart. 189 oldal 2.50
 Simson: Lépések az éjszakában (kémregény) karton 166 oldal 2.50
 Most jelenik meg:

Dr. Baktay Ervin: A csillagfejtés
 könyve (kötve), ábrákkal, 350 o. 30.—
 Ez a mű először jelenik meg 1942 óta
 Előjegyzéseket felveszünk!

HAZAI HENTESÁRU
 1 kg paprikás kolbász grillsütésre vákuumcsomagolásban DM 16.—
 1 kg paprikás szárazkolbász 15.—
 1 kg paprikás frissen füstölt kolbász 13.—
 1 kg rizses véreshurka 8.80
 1 kg májashurka 8.80
 1 kg vastag húsos szalonna 9.60
 1 kg paprikás tokaszalonna 8.80
 1 kg disznósajt 10.60
 1 kg füstölt sonka 18.—
 1 kg füstölt sertésborda 8.80
 1 kg füstölt csülök 8.80
 1 kg friss tepertő 12.—
 Utánvételt és csak belföldre szállítunk, 5 kg-on felüli rendeléseknél portómentesen és csupán az expressz-díjat számítjuk fel.

Taubel Mihály hentesmester
Peter-Rosegger-Str. 3.
D-6710 Frankenthal. Tel.: 06233/62 69 3

Magyar-német és német-magyar fordításokat olcsón és gyorsan elvégez, magyar nyelvű okiratokról hitelesített másolatokat készít és más nyelvű okiratok fordítását korrekten elintézi.

W. Divy hiteles fordító és tolmács,
 D-Friedrichshafen, Linderstr. 50. —
 Telefon: 07541/7 1 3 9 1.

Kivándorlás miatt 3-szobás berendezett, telefonos lakásomat átadnám igényes családnak. Cím: Béla Molnár, Auf dem Kölnberg 1 / 506, 5 Köln 50. Telefon: (csak szombat-vasárnap): 02232 / 49678.

Egyedülálló, külföldön élő, középkorú kat. menyecske keresi hozzáillő férfit ismeretségét, ki káros szenvedélyektől mentes, igazi házasság céljából. — Fényképes leveleket „Várok egy galambra” jelígre a Szerkesztőségbe kérem.

Csinos róm. kat. önálló, művelt és sportoló hölgy keresi középkorú, kellemes megjelenésű, művelt és jóállású férfi ismeretségét. Válaszokat „Luzern” jelígre a Szerkesztőségbe kérem.

26 éves, 180 cm magas, barna fiatalember vagyok. Szeretnék megismerkedni korban hozzám illő magyar lánnyal házasság céljából. „Szeretem az őszinteséget” jelígre várom a választ a Szerkesztőségbe.

Magányos, csinos szőke özvegyasszony rendezett anyagiakkal, házasság céljából szeretne megismerkedni nyugdíjas, korrekt, intelligens úrral. „Szerelem, Isten adománya” jelígre: Elisabeth Geiger, Camino Vecinal de la Vileta 201, Palma de Mallorca, címre kérek választ.

„TETENY” ungarische Spezialitäten
 INH.: O. BAYER
 Kreittmayrstr. 26. - D-8000 München 2.
 Telefon: (089) 19 63 93

	DM
Badacsonyi Kéknyelű	6.20
Badacsonyi Szürkebarát	6.20
Domoszlói Muskotály	6.20
Domoszlói Tramini	6.50
Debrői Hárslevelű	5.75
Soproni Kékfrankos	6.—
Villányi Burgundi	6.20
Hajósi Kabinet	6.20
Alföldi Olaszrizling L.	4.80
Alföldi Kékfrankos L.	4.80
Tokaji Aszu 4 putt.	12.80
Beverage Bitters L. (Unikum)	23.—
Beverage Bitters 1/2 (Unikum)	12.—
Kecskeméti Barackpálinka 43 %	23.80
Barackpálinka (hasas ü.) 43 %	20.50
Szilvórium 45 %	18.50
Magyar szalámi kg.	21.—
Csabai kolbász kg.	18.—
Gyulai kolbász kg.	17.—
Süli debreceni kg.	12.—
Süli kolbász kg.	14.—
Tarhonya (kalocsai) 1/2 kg. 4 toj.	2.50
Nagykockatészta 8 toj. 1/2 kg.	2.95
Lebbencs 8 toj. 1/2 kg.	2.95
Cérnatészta 6 toj. 100 gr.	—65
Kiskockatészta 6 toj. 100 gr.	—65

MUSICA HUNGARICA
8 München 40. - Rümmanstr. 4.
Telefon: (089) 30 50 43

	DM
Méray Tibor: Nagy Imre élete és halála 400 old. szép kiadás	42.—
Szabó D. Elsodort falu I-II.	54.—
Mécs L. Vissza a csendbe versek	30.—
Csonka: A száműzött bíboros	32.—
Padányi: A nagy tragédia I.	24.—
Padányi: A nagy tragédia II.	28.—
Szoltsenyicin: Gulag II.	32.—
Daruvár: Trianon	40.—
Mitchell: Elfújta a szél I-III.	27.—
Mindszenty: Emlékirataim, kötve	42.—
Horthy: Emlékirataim	34.—
Nyíró: Székelyek, elbeszélések	20.—
Nyíró: A megfeszített fve.	13.—
Nyíró: Zöld csillag fve.	18.—
Szitnyai: Fények és árnyak	20.—
Komáromi: Zágon felé	12.—
Kenneth: Szerelemről szó sem volt	27.—
Kenneth: Forgó táncparkett	27.—
Kenneth: Május Manhattanben	27.—

Nagyszerű hanglemezek!
 Kérje díjtalan katalógusunkat.

ÉLETUNK
 Szerkesztőség és Kiadóhivatal
 8000 München 81, Oberföhringerstr. 40. Tel.: (089) 98 26 37.
 Felelős Kiadó:
 a Magyar Kat. Főlelkészség.
 Felelős szerkesztő:
Dr. Harangozó Ferenc.
 *
 Redaktion und Herausgeber: die Ungarische Oberseelsorge, 8000 München 81, Oberföhringerstr. 40. Tel.: 089/98 26 37.
 Redakteur: Dr. Harangozó Ferenc.
ELŐFIZETÉS:
 Az Életünket a helyi magyar lelkesek terjesztik, ők küldik szét és ők náluk is kell előfizetni!
 Tengeren túlra, vagy ahol nincs magyar lelkész, oda a Kiadóhivatal küldi az újságot.
 Egyes szám ára egy évre 15.— DM, vagy ennek megfelelő valuta.
 Tengeren túlra légipostával 25 DM. Lázárta: a hónap 20-án. — Hirdetéseket csak 15-ig fogadunk el.
 Postscheckkonto: Nr. 606 50-803, Kath. Ungarn-Seelsorge, Sonderkonto: München.
 Bankkonto: Bayer. Vereinsbank, Nr. 145857, Kat. Ung. Seelsorge 'Életünk'
 Druck: Danubia-Druckerei, Ferchenbachstr. 88. 8 München 50.

LÁTOGATÁS AZ „ÖRSÉG” MAGYARJAINÁL

A bécsi magyar egyházközség május 21-én testvéri látogatásra ment az „Örség” elszigetelt magyarjaihoz. Első állomás Borostyánkő, a volt gróf Almási várkastély volt, ma sajnos idegen tulajdon, holland és osztrák nyaralóvendégekkel tele. A főcél Felsőőr (Oberwart) volt. A krónikás, Dr. Csermőy-Schneid Ottó szerint, élmény volt ez a testvéri találkozó. A város új nagy templomában magyar szentmisével kezdődött a csak hetekkel előtte elhunyt Alberti Ferenc „Örség”-i lakos lelkiüdvéért, aki ennek a találkozásnak gondolati atyja és megrendezője volt, de már nem vehetett rajta részt. A templom zsúfolásig megtelt: ott volt a város magyarságának apraja-nagyja. Sokan könnyezve emlékeztek a régi egyházi énekeket és a végén nemzeti imánkat, a Himnuszt. — Utána ismerkedés, testvéri barátkozás. Aztán Sziget következett, ahol meghatóan álltunk az ősi templom mellett a parasztháznál, Alberti Ferenc otthonában. A virágokat ikis kertjében még ő ültette el tavasszal... Rohonc (Rechnitz) templomában imádkoztunk Szent István és Szent László király oltára előtt hazánkért. Irottkő, a Dunántúl legmagasabb pontja (883 m.) fokáról megcsodáltuk az élénk táruól pompás erdővilágot. Valahol a távolban délkeleten ködlött a Szombathely-i székesegyház kéttornyos temploma. — Leérve, az Irottkőről az út egyik kanyarulatában megbámultuk Léka Várát, a Nádasdyak egykori sasfészékét, aztán lementünk a Lékai kegytemplomba, amelynek kriptájában nyugszama a Nádasdyak, köztük Nádasdy Ferenc, akit Bécsben fejeztek le (Wesselényi-féle összeesküvés). — Köszönet Surányi Anna tanítónőnek, aki kedvesen helyettesítette a megboldogult Albertit.

P. Radnai már most felhívja a Bécs és környéki magyarok figyelmét az augusztus 15-én Németóvár (Deutschaltenburg)-ba rendezendő Szent István záródoklatra.

Rupp László hites törvényszéki fordító, vállal fordításokat magyarról németre és németről magyarra. D-8000 München 1. Postfach 162. Tel.: (089) 300 21 62.